

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Інститут післядипломної освіти _____

Кафедра підприємництва та маркетингу

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

« ____ » _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ

НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Лазаренко Сніжана Святославівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Соціальна відповідальність підприємств будівельної галузі»
керівник роботи Побігун С. А., к.е.н., доц.,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «__» _____ 20__ р.№

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 13.01.2025 р.

3. Вихідні дані до роботи Вихідні дані до роботи матеріали внутрішньої звітності, статистичні дані про результати діяльності підприємства, публікації зарубіжних і вітчизняних науковців у періодичних виданнях

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Проаналізувати сутність та основні аспекти соціальної відповідальності підприємств. Дослідити особливості будівельної галузі України та її роль у формуванні соціальної відповідальності. Визначити ключові нормативно-правові акти, що регулюють соціальну відповідальність у будівельній галузі. Проаналізувати поточний стан впровадження СВП у будівельних підприємствах на прикладі конкретного підприємства. Розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності соціальної відповідальності у будівельній галузі.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) .

1. Основні підходи до визначення поняття СВП

2. Основні компоненти соціальної відповідальності підприємств;

3. Основні фінансові індикатори підприємства «Теплий Дім» за 2020-2023 роки

4. Оцінка якісних показників соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім»

5. Оцінка кількісних показників соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім»

6. Пріоритетні напрями вдосконалення СВ для підприємства «Теплий Дім»

7. Оцінка очікуваного впливу практичних рекомендацій

8. Порівняння ефективності підприємств із різним рівнем СВ

9. Висновки

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Побігун С. А., к.е.н., доц.		
2	Побігун С. А., к.е.н., доц.		
3	Побігун С. А., к.е.н., доц.		

7. Дата видачі завдання 10.10.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні засади соціальної відповідальності у будівельній галузі	01.02.24	
2	Аналіз соціальної відповідальності підприємства «Теплий дім»	15.08.24	
3	Рекомендації щодо вдосконалення соціальної відповідальності підприємства «Теплий дім»	30.12.24	
4	Вступ	02.01.25	
5	Висновки	05.01.25	
6	Перелік використаних джерел	05.01.25	
7	Підготовка демонстраційного матеріалу	10.01.25	

Студент

(підпис)

Лазаренко С. С.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Побігун С. А.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Темою магістерської роботи було обрано «Соціальна відповідальність підприємств будівельної галузі».

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що соціальна відповідальність підприємств є важливим аспектом сучасного бізнесу, який набуває все більшої актуальності в умовах глобалізації та посилення вимог до сталого розвитку. У будівельній галузі, яка є однією з основних складових економіки України, питання соціальної відповідальності набувають особливого значення.. Об'єктом дослідження обрано підприємство «Теплий Дім», а предметом дослідження – процеси управління соціальною відповідальністю підприємства будівельної галузі.

У роботі вперше здійснено комплексний аналіз соціальної відповідальності у будівельній галузі України, враховуючи сучасний стан, специфіку та нормативно-правові аспекти. Розроблено рекомендації для вдосконалення підходів до впровадження соціальної відповідальності з акцентом на екологічні, соціальні та економічні аспекти діяльності підприємств

Ключові слова: соціальна відповідальність, стратегія, ініціативи, очікування.

ABSTRACT

The topic of the master's thesis was chosen as "Social responsibility of enterprises in the construction industry".

The relevance of the chosen topic is due to the fact that corporate social responsibility is an important aspect of modern business, which is becoming increasingly relevant in the context of globalization and increasing demands for sustainable development. In the construction industry, which is one of the main components of the Ukrainian economy, issues of social responsibility are gaining special importance. The object of the study was selected as PE "Tepliy Dim", and the subject of the study is the processes of managing social responsibility of enterprises in the construction industry.

The work first carried out a comprehensive analysis of social responsibility in the construction industry of Ukraine, taking into account the current state, specifics and regulatory aspects. Recommendations were developed to improve approaches to the implementation of SVP with an emphasis on environmental, social and economic aspects of enterprise activities

Keywords: social responsibility, strategy, initiatives, expectations.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ	9
1.1 Сутність та основні аспекти соціальної відповідальності підприємств	9
1.2 Особливості будівельної галузі та її роль у формуванні соціальної відповідальності	16
1.3 Нормативно-правове регулювання соціальної відповідальності у будівельній галузі	24
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «ТЕПЛИЙ ДІМ»	30
2.1 Характеристика підприємства «Теплий дім»	30
2.2 Дослідження рівня соціальної відповідальності підприємства	34
2.3 Оцінка соціальних ініціатив підприємства «Теплий Дім»	38
РОЗДІЛ 3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «ТЕПЛИЙ ДІМ»	48
3.1 Напрями вдосконалення програм корпоративної соціальної відповідальності (КСВ)	48
3.2 Практичні рекомендації для підвищення ефективності соціальних ініціатив підприємства	52
3.3 Значущість соціальної відповідальності для розвитку підприємства та підвищення конкурентоспроможності	56
ВИСНОВКИ.....	59
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА.....	62
ДОДАТКИ.....	67

					МР.ПТМЗ- .00.00.000 ПЗ							
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Соціальна відповідальність підприємств будівельної галузі			Літера	Арк.	Аркушів		
Розроб.		Лазаренко С. С.								5	66	
Перевірив		Побігун С. А.						ІФНТУНГ ПТМЗ-23-1				
Рецензент		Перевозова І.В.										
Н. Контр.		Василик О.Б.										
Затв.		Перевозова І.В.										

ВСТУП

Актуальність теми. Соціальна відповідальність підприємств (СВП) є важливим аспектом сучасного бізнесу, який набуває все більшої актуальності в умовах глобалізації та посилення вимог до сталого розвитку. У будівельній галузі, яка є однією з основних складових економіки України, питання соціальної відповідальності набувають особливого значення. Це зумовлено високим рівнем впливу галузі на навколишнє середовище, соціальну інфраструктуру та умови праці працівників. Проблема є надзвичайно актуальною, оскільки суперечність між потребою інтеграції принципів СВП у діяльність будівельних підприємств та їх реальним станом в Україні залишається невирішеною. На цьому тлі дослідження соціальної відповідальності у будівельній галузі є важливим як з наукової, так і з практичної точки зору.

Ступінь наукової розробки. Проблематика соціальної відповідальності підприємств отримала широке висвітлення в науковій літературі. Зокрема, загальні аспекти та сутність соціальної відповідальності бізнесу розглядаються в роботах А. М. Колота [31], О. О. Охріменко [32], а також у публікаціях на тему ролі соціальної відповідальності у забезпеченні сталого розвитку підприємств [36]. Дослідження корпоративної соціальної відповідальності у контексті її міжнародного регулювання представлені у праці Шиманської О. та Петрук Н. [40], які акцентують увагу на важливості адаптації міжнародних стандартів до національних умов. Особливості впровадження соціальної відповідальності у будівельній галузі аналізуються в роботах Мороза С. [22], який вивчає виклики під час війни, та Іршака О., Коломійця О., Черепанина А. [33], що акцентують на досягненні цілей сталого розвитку. У своїй праці Адамська І. [1] аналізує сучасний стан і тенденції розвитку будівельної галузі України, що дозволяє зрозуміти контекст застосування принципів соціальної відповідальності. Дослідження соціально-економічних викликів та нормативно-правового регулювання цієї проблематики здійснено також у

працях Бойка О. М. [4], який описує інноваційні політики соціального спрямування. Okремо слід відзначити вагомi внески Галушки З. І. [8] у сферу теоретичних підходів до СВП, а також роботи Кацьори О. [12], де аналізуються інтеграційні процеси соціальних, екологічних і економічних цілей у діяльність підприємств.

Однак, попри численні дослідження, аспекти впровадження соціальної відповідальності саме у контексті будівельної галузі України залишаються недостатньо вивченими, що визначає потребу у подальшому дослідженні.

Метою роботи є аналіз теоретичних засад, особливостей та нормативно-правового регулювання соціальної відповідальності у будівельній галузі України, а також розробка практичних рекомендацій щодо її вдосконалення.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**:

1. Проаналізувати сутність та основні аспекти соціальної відповідальності підприємств.
2. Дослідити особливості будівельної галузі України та її роль у формуванні соціальної відповідальності.
3. Визначити ключові нормативно-правові акти, що регулюють соціальну відповідальність у будівельній галузі.
4. Проаналізувати поточний стан впровадження СВП у будівельних підприємствах на прикладі конкретного підприємства.
5. Розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності соціальної відповідальності у будівельній галузі.

Об'єктом дослідження обрано підприємство «Теплий Дім», а **предметом дослідження** – процеси управління соціальною відповідальністю підприємства будівельної галузі.

Методи дослідження. Дослідження виконано з використанням теоретичних і емпіричних методів. Для аналізу літератури і нормативно-правових актів застосовано методи порівняння, систематизації та узагальнення. Емпіричні дані зібрані за допомогою аналізу продуктів

діяльності підприємств, а також вивчення офіційних звітів і веб-ресурсів. Для формулювання рекомендацій використано методи синтезу та моделювання.

Наукова новизна. У роботі вперше здійснено комплексний аналіз соціальної відповідальності у будівельній галузі України, враховуючи сучасний стан, специфіку та нормативно-правові аспекти. Розроблено рекомендації для вдосконалення підходів до впровадження СВП з акцентом на екологічні, соціальні та економічні аспекти діяльності підприємств.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані для підвищення ефективності управління соціальною відповідальністю у будівельній галузі, а також для вдосконалення державної політики у сфері сталого розвитку.

Особистий внесок здобувача. Основні положення магістерської роботи, її висновки і рекомендації розроблені та обґрунтовані самостійно автором. З наукових праць, виконаних у співавторстві, у магістерській роботі використані лише ті ідеї та положення, які запропоновані особисто автором та його науковим керівником. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Апробація результатів магістерської роботи. Наукові принципи і практичні положення по темі магістерської роботи доповідалися і обговорювалися на Міжнародній науково-практичній конференції “Економіка, фінанси, облік та право: актуальні проблеми теорії та практики”, яка відбулась 8 січня 2025 року в м. Тампере, Фінляндія.

Публікації. За темою магістерської роботи опублікована одна наукова праця, загальним обсягом 0,15 друк. арк. (особисто автору належить 0,05 д.а.)

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, 7 додатків, переліку використаних джерел зі 43 найменувань, і містить 12 таблиць і 3 рисунки. Основний текст викладено на 66 сторінках.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ

1.1 Сутність та основні аспекти соціальної відповідальності підприємств

Соціальна відповідальність підприємств (СВП) є ключовим елементом сучасного управління, що впливає на економічну стабільність, соціальний розвиток і захист навколишнього середовища. Прийнято вважати, що поняття СВП з'явилося у ХХ столітті як реакція на зростання ролі бізнесу у вирішенні соціальних і екологічних проблем. Як зазначає Галушка З. І., соціальна відповідальність передбачає реалізацію ініціатив, спрямованих на розвиток суспільства шляхом етичної діяльності та прозорого ведення бізнесу [8, с. 15].

На думку Кацьори О., СВП - це стратегічна діяльність підприємств, що включає зобов'язання перед працівниками, клієнтами, партнерами, громадами і довкіллям [12, с. 35]. Вітчизняні дослідники також підкреслюють, що соціальна відповідальність - це не лише обов'язок дотримуватися законів, а й прагнення добровільно забезпечити добробут суспільства через впровадження соціально значущих програм [25, с. 23].

Згідно з міжнародними стандартами ISO 26000, соціальна відповідальність визначається як відповідальність організації за вплив її рішень та діяльності на суспільство і довкілля, що реалізується через прозору та етичну поведінку, яка сприяє сталому розвитку, враховує законодавство та узгоджується з міжнародними нормами поведінки [19, с. 101].

Основними компонентами соціальної відповідальності підприємств є:

1. Економічна відповідальність - спрямована на створення робочих місць, забезпечення стабільного прибутку, розвиток місцевої економіки.
2. Соціальна відповідальність - охоплює турботу про працівників, їхні права, підтримку місцевих громад і розвиток соціальних проєктів.

3. Екологічна відповідальність - передбачає впровадження екологічних програм, зменшення негативного впливу на довкілля, раціональне використання природних ресурсів.

У таблиці 1.1 представлено основні підходи до визначення поняття СВП, запропоновані провідними вченими:

Таблиця 1.1 – Основні підходи до визначення поняття СВП

Автор	Визначення СВП	Основний акцент
Галушка З. І.	Етична поведінка, що сприяє розвитку суспільства [8, с. 15].	Соціальні ініціативи
Кацьора О.	Баланс економічних, соціальних і екологічних цілей [12, с. 35].	Комплексний підхід до управління
Матушкіна М.В.	Інтеграція принципів прозорості та прав людини [19, с. 101].	Дотримання міжнародних стандартів
Котлер Ф.Л., Лі Н.	Впровадження програм, які сприяють сталому розвитку компанії та суспільства [16, с. 88].	Корпоративна соціальна відповідальність
Лопашук І. А., Лопашук В. О., Русінко А. І.	СВП – це добровільна ініціатива бізнесу з урахуванням суспільних інтересів [20].	Ініціативність та програмний підхід
Колот А. М., Грішнова О. А., Герасименко О. О. та ін.	Відповідальність бізнесу за соціальні та екологічні аспекти його діяльності [31, с. 125].	Гармонізація бізнесу та суспільства
Шиманська О., Петрук Н.	СВП визначається як інтеграція соціальних ініціатив у стратегію бізнесу відповідно до правових норм [40].	Нормативно-правове регулювання
Брич В.Я., Смачило І.І.	Соціальна відповідальність підприємств як інструмент забезпечення сталого розвитку [5, с. 37].	Сталий розвиток

Як видно з таблиці, визначення СВП є багатогранними, однак усі вони акцентують увагу на необхідності інтеграції соціальних, економічних і екологічних аспектів у діяльність підприємств.

Особливості формування концепції СВП. Дослідженням соціальної відповідальності займалися численні науковці. Початок теоретичного

обґрунтування поклали роботи Говарда Боуена, який у 1953 році вперше ввів поняття «корпоративна соціальна відповідальність». На переконання дослідника, підприємства повинні враховувати суспільні очікування, забезпечуючи добробут громади через відповідальну поведінку.

Принципи соціальної відповідальності, згідно з міжнародними стандартами, включають:

- прозорість - обов'язок підприємства надавати достовірну інформацію про діяльність.
- етична поведінка - дотримання етичних норм у прийнятті рішень.
- повага до зацікавлених сторін - врахування інтересів працівників, громад, клієнтів.
- сталий розвиток - орієнтація на довгострокові екологічні, соціальні та економічні вигоди.

Як зазначає Охріменко О.О., впровадження соціальної відповідальності має безпосередній вплив на репутацію підприємств, сприяє їх конкурентоспроможності та зміцненню довіри серед споживачів [25, с. 52].

У результаті розгляду основних аспектів СВП можна стверджувати, що соціальна відповідальність підприємств є важливим елементом стратегічного управління. У цьому аспекті варто взяти до уваги, що ефективне впровадження СВП забезпечує сталий розвиток не лише підприємства, а й суспільства в цілому.

Отже, сформована концепція соціальної відповідальності підприємств базується на інтеграції економічних, соціальних і екологічних аспектів у діяльність організацій. Цей підхід дозволяє підприємствам адаптуватися до сучасних викликів, сприяти соціальному добробуту та захисту довкілля.

Соціальна відповідальність є важливим соціальним явищем, що відображає добровільне та свідоме виконання суб'єктами суспільних відносин своїх обов'язків перед суспільством. Як зазначається в Посібнику із КСВ, це

поняття характеризується низкою ознак, які дозволяють глибше зрозуміти його сутність і значення [28, с. 11].

Основні ознаки соціальної відповідальності включають:

1. Соціальний характер: соціальна відповідальність є явищем, яке залежить від конкретного історичного контексту, у якому вона формується та розвивається.

2. Свідоме виконання обов'язку: це здійснення певних дій або дотримання норм на основі внутрішньої переконаності особи чи організації.

3. Моральний вимір: виконання обов'язків базується на совісті суб'єкта, що виконує ці зобов'язання.

4. Санкції за порушення: у випадку невиконання соціальних норм суспільство або соціальна група можуть застосовувати осуд до суб'єкта, який не дотримався вимог.

5. Ініціативність: відповідальність передбачає активну участь суб'єктів у формуванні суспільно корисної поведінки.

6. Компромiс між інтересами: соціальна відповідальність забезпечує баланс між суспільними інтересами та особистими, професійними або етичними цілями.

7. Очікування суспільства: поведінка суб'єкта формується під впливом суспільних очікувань щодо його соціальної позиції.

Як наголошує Мурашко М.І., соціальна відповідальність має дихотомічний характер, який виражається у взаємній відповідальності між суб'єктами суспільних відносин і державою. З одного боку, держава зобов'язана забезпечувати дотримання соціальних норм, а з іншого громадяни й підприємства повинні дотримуватися цих норм [23, с. 115].

Складові соціальної відповідальності включають суб'єкта та об'єкт. Суб'єктом можуть виступати як індивіди, так і організації, а об'єктом - норми, принципи або дії, які мають соціальне значення. Ця дихотомія дозволяє

враховувати як об'єктивні критерії, такі як зовнішні соціальні вимоги, так і суб'єктивні - морально-психологічні характеристики особистості.

Соціальна відповідальність підприємств також має два ключові критерії:

1. Об'єктивний критерій: характеризує взаємодію суб'єкта із соціальними зв'язками, його залученість до соціальних процесів і вплив зовнішніх факторів.

2. Суб'єктивний критерій: відображає внутрішню готовність суб'єкта відповідати за свої дії перед суспільством, усвідомлення ним своєї ролі та обов'язків [28, с. 13].

Особливістю соціальної відповідальності є те, що вона нерозривно пов'язана із соціальною безпекою. Як зазначається в Посібнику із КСВ, соціальна відповідальність виступає гарантом соціальної безпеки, забезпечуючи злагоду, стабільність і цілісність суспільства [28, с. 17]. Зокрема, це означає не лише відповідальність суб'єктів перед суспільством, але й взаємну відповідальність держави перед громадянами.

Поведінка у контексті соціальної відповідальності визначається очікуваннями суспільства щодо позиції суб'єкта у формуванні соціально значимих атрибутів. Отже, основним завданням соціальної відповідальності є підтримка рівноваги між індивідуальними та суспільними інтересами.

Необхідно зазначити, що соціальна відповідальність набуває різних форм у різних соціальних і економічних системах. У сучасних умовах її реалізація можлива завдяки інтеграції у стратегію підприємств принципів сталого розвитку, таких як екологічна свідомість, прозорість діяльності та соціальна справедливість.

Таким чином, соціальна відповідальність є соціальним явищем, що передбачає добровільне і свідоме виконання суб'єктами суспільних відносин певних обов'язків перед суспільством. Її сутність полягає у гармонізації відносин між індивідами, організаціями та суспільством, забезпечуючи стабільність і розвиток соціальної системи.

Соціальна відповідальність є багатограним поняттям, яке охоплює моральний, соціальний і правовий виміри. Вона сприяє не лише зміцненню соціальної безпеки, але й підтримці стійкості суспільства в умовах сучасних викликів. Зокрема, взаємна відповідальність між державою та суспільством є основою для ефективного функціонування соціальних механізмів, що забезпечують стабільність і розвиток.

На рис.1.1 наведено узагальнену характеристику основних компонентів соціальної відповідальності підприємств, що дозволяє чітко зрозуміти їхню сутність і практичне значення.

Рисунок 1.1 - Основні компоненти соціальної відповідальності підприємств

Таким чином, підсумовуючи та узагальнюючи основні аспекти соціальної відповідальності підприємств, можемо подати її через три ключові компоненти: економічну, соціальну та екологічну відповідальність.

1. Економічна відповідальність є базовим рівнем, який забезпечує стійкість підприємства. Вона включає отримання прибутку етичним шляхом, створення робочих місць, своєчасну сплату податків і розвиток місцевої економіки. Це той рівень, без якого неможливе функціонування підприємства, але він також вимагає врахування інтересів суспільства.

2. Соціальна відповідальність відображає взаємодію підприємства з працівниками, громадами та суспільством загалом. Вона реалізується через створення гідних умов праці, забезпечення справедливої оплати, участь у соціальних проєктах, спрямованих на розвиток місцевої інфраструктури, освіти, медицини чи інших важливих сфер. Підприємство виступає як активний учасник у вирішенні соціальних питань, сприяючи покращенню якості життя.

3. Екологічна відповідальність передбачає збереження навколишнього середовища через усвідомлене використання природних ресурсів, скорочення шкідливих викидів і утилізацію відходів. Вона демонструє, як підприємство враховує довгострокові екологічні виклики, впроваджуючи інноваційні технології та екологічні програми.

Підсумовуючи, ці три компоненти створюють цілісний підхід до соціальної відповідальності підприємств, забезпечуючи гармонію між бізнес-цілями, потребами суспільства та екологічною стабільністю. Як показує практика, підприємства, які впроваджують соціальну відповідальність у свою діяльність, не лише підвищують свою репутацію, а й стають більш конкурентоспроможними, сприяючи сталому розвитку суспільства.

Це дозволяє стверджувати, що соціальна відповідальність є інструментом ефективної взаємодії бізнесу і суспільства, який працює на користь обох сторін.

1.2 Особливості будівельної галузі та її роль у формуванні соціальної відповідальності

Будівельна галузь є однією з провідних сфер економіки України, яка забезпечує створення основної інфраструктури, житлового фонду та об'єктів промислового і соціального призначення. Як зазначають дослідники О. Паламарчук та С. Петришина, будівництво виступає важливим фактором економічного розвитку країни, оскільки воно впливає на створення робочих місць, зростання ВВП та покращення якості життя населення [26, с. 45].

Дані економічної статистики свідчать, що протягом останніх років галузь демонструє значні коливання у темпах свого розвитку, які зумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками [11]. Зокрема, війна, нестабільність інвестиційного клімату, зміни у державному регулюванні, а також вплив глобальних криз значною мірою визначають динаміку обсягів будівельної продукції в Україні.

Для більш глибокого розуміння сучасного стану та тенденцій розвитку будівельної галузі в Україні доцільно розглянути таблицю 1.2, у якій представлено індекси будівельної продукції за видами у 2011-2023 роках. Аналіз цих даних дозволить окреслити основні тенденції у будівництві, а також визначити сфери, які мають найбільший потенціал для впровадження соціально відповідальних ініціатив.

Таблиця 1.2 – Індекси будівельної продукції за видами у 2011-2023 роках(у % до попереднього року)

	Будівництво, усього/ <i>Construction, total</i>	Будівлі/ <i>Buildings</i>	У тому числі/Including		Інженерні споруди/ <i>Civil engeneering's</i>
			житлові/ <i>residential</i>	нежитлові/ <i>non- residential</i>	
2011	120,0	114,9	101,7	122,1	124,4
2012	92,7	93,9	93,5	94,1	91,7
2013	89,0	96,6	111,3	90,0	82,8
2014	79,6	79,6	103,5	66,3	79,7
2015	87,5	91,7	98,9	85,8	83,7

2016	117,5	120,8	117,8	123,7	114,0
2017	126,4	121,5	116,3	126,1	131,7
2018	108,6	103,5	100,9	105,7	113,6
2019	123,6	119,1	104,8	130,3	127,7
2020	105,6	93,7	83,5	100,3	115,6
2021	106,8	110,0	119,2	105,1	104,6
2022	35,2	38,2	40,2	37,0	33,1
2023	125,0	113,0	98,0	122,9	134,8

Джерело: [11].

Індекси будівельної продукції за видами у 2011–2023 роках демонструють значну динаміку розвитку будівельної галузі України, що залежала як від внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Загальний обсяг будівництва у період з 2011 до 2023 року показував як періоди зростання, так і серйозні спади. В окремих роках спостерігався суттєвий приріст, як у 2011 році (120,0%), коли загальний обсяг будівництва перевищив попередній рік на 20%, завдяки зростанню інвестицій у житлове та інженерне будівництво. Водночас, після 2012 року темпи розвитку сповільнилися: у 2013 році загальний індекс становив лише 89,0%, що свідчить про падіння попиту, скорочення інвестицій та нестабільну економічну ситуацію в країні.

Період із 2016 до 2019 року характеризувався відновленням та поступовим зростанням обсягів будівництва. У 2017 році загальний індекс досяг 126,4%, що стало можливим завдяки відновленню інвестицій у житлове будівництво (126,1%) та значному зростанню інженерного будівництва (131,7%). Це підтверджує, що у цей період держава та приватний сектор почали активніше реалізовувати інфраструктурні проєкти, спрямовані на модернізацію транспортної, енергетичної та соціальної інфраструктури.

Однак 2022 рік став одним із найгірших для будівельної галузі через повномасштабну війну РФ проти України. Загальний індекс будівництва знизився до 35,2%, що відображає катастрофічне скорочення обсягів будівельних робіт. Усі сегменти будівництва постраждали: індекс житлових будівель становив 40,2%, нежитлових - 37,0%, а інженерних споруд - 33,1%.

Військові дії, руйнування інфраструктури, скорочення інвестицій, а також вимушена міграція населення суттєво знизили будівельну активність.

Попри це, у 2023 році будівельна галузь демонструє ознаки поступового відновлення. Загальний індекс будівництва становив 125,0%, а інженерне будівництво навіть перевищило попередні показники, досягнувши 134,8%. Це свідчить про активізацію відновлювальних робіт, зокрема у сфері інфраструктури, які стали пріоритетними для держави в умовах післявоєнного відновлення. Таким чином, аналіз таблиці 1.2 дозволяє зробити висновок, що будівельна галузь України має значний вплив на економіку країни, але її розвиток залежить від політичної стабільності, економічних умов та інвестиційного клімату. У періоди кризи галузь зазнає суттєвих втрат, однак зберігає потенціал для відновлення завдяки реалізації інфраструктурних проєктів і підтримці держави.

Також, будівельна галузь є одним із ключових напрямів державного фінансування, оскільки вона забезпечує створення та підтримку інфраструктури, житлового фонду, а також інших об'єктів стратегічного значення.

У 2023 році, в умовах повномасштабної війни РФ проти України, держава спрямувала значні фінансові ресурси на розвиток будівництва з акцентом на забезпечення потреб оборонного сектору, відновлення пошкодженої інфраструктури та підтримку соціально значущих проєктів.

Розподіл видатків Державного бюджету України на 2023 рік щодо будівельної галузі відображає пріоритети держави в умовах післявоєнного відновлення, модернізації житлово-комунального господарства, а також реалізації інфраструктурних проєктів. Для більш детального аналізу доцільно розглянути таблицю 1.3, у якій наведено основні напрями фінансування будівельної галузі за категоріями витрат.

Таблиця 1.3 – Розподіл видатків Державного бюджету України на 2023 рік щодо будівельної галузі

Найменування	млн. грн
Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Державної прикордонної служби України	200,0
Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Національної гвардії України	327,2
Будівництво (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу Державної служби України з НС	216,9
Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Збройних Сил України	136,2
Виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного циклу, будівництво комплексу	1082,7
Наукова і науково-технічна діяльність у сфері будівництва, житлової політики	46,2
Створення місцевого кадастру на державному рівні	47,1
Фінансова підтримка Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву	6,2
Часткова компенсація відсоткової ставки кредитів на будівництво (реконструкцію)	7,5
Проектування, будівництво, реконструкція, капітальний ремонт та модернізація інфраструктури	1831,2
Субвенція на завершення будівництва метрополітену у м. Дніпро	4581,7
Субвенція на фінансування доріг місцевого значення	16023,0
Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Головного управління розвідки МО України	150,0
Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Служби безпеки України	120,5
Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Управління державної охорони України	80,0
Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Служби зовнішньої розвідки України	51,0

Джерело:[26, с.4]

Таблиця 1.3 відображає основні напрями фінансування будівельної галузі з Державного бюджету України на 2023 рік. Пріоритети розподілу видатків чітко демонструють акцент держави на задоволенні потреб оборонного сектору, відновленні зруйнованої інфраструктури та забезпеченні житлом військовослужбовців. Зокрема, найбільші кошти виділено на:

- фінансування доріг місцевого значення (16 023 млн грн), що є ключовим аспектом у відновленні транспортної інфраструктури країни;
- завершення будівництва метрополітену у м. Дніпро (4581,7 млн грн), що демонструє прагнення держави підтримувати довгострокові проекти розвитку регіонів;
- проектування, реконструкцію та модернізацію інфраструктури (1831,2 млн грн), зокрема пошкодженої внаслідок війни.

Окрім цього, значні ресурси спрямовано на забезпечення житлом військовослужбовців різних структур, що є критично важливим у контексті підтримки обороноздатності країни.

Дані таблиці дозволяють окреслити ключові напрями інвестицій у будівництво та проаналізувати, як ці заходи сприяють соціальному та економічному відновленню України.

У сучасних умовах впровадження корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) у цій галузі є не лише вимогою часу, але й стратегічною необхідністю. Це пов'язано з високим рівнем взаємодії будівельних компаній із місцевими громадами, значним екологічним впливом їхньої діяльності та потребою підтримувати репутацію бізнесу навіть у кризових умовах, зокрема в умовах війни.

Основні аспекти впровадження СВП у будівельній галузі[^]

1. Взаємодія з місцевими громадами. Як зазначає Мороз С., будівельні підприємства в умовах війни почали активніше долучатися до соціальних ініціатив, спрямованих на підтримку громад, забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб та відновлення інфраструктури [22, с. 232]. Ці заходи включають не лише пряме фінансування соціальних проектів, але й надання будівельних матеріалів та обладнання для відновлення об'єктів соціальної інфраструктури, таких як школи, лікарні та дитячі садки.

2. Екологічна складова СВП. За даними Іршака О., Коломієць О. та Черепанина А., будівельна галузь суттєво впливає на довкілля через використання природних ресурсів, утворення відходів та викиди в атмосферу

[22]. У цьому контексті важливим напрямом КСВ є впровадження енергоефективних технологій, використання екологічно чистих матеріалів та раціональне поводження з будівельними відходами. Наприклад, підприємства почали активно інвестувати у технології переробки вторинних матеріалів, що сприяє зменшенню їхнього негативного впливу на довкілля.

3. Інноваційні підходи. Як зазначає Бойко О. М., у сучасних умовах особливого значення набуває інноваційна політика соціального спрямування, яка враховує потреби суспільства та використовує новітні технології для їх задоволення [4, с. 9]. У будівельній галузі це означає використання цифрових технологій, таких як інформаційне моделювання будівель (BIM), для оптимізації процесів проектування, будівництва та експлуатації об'єктів, що зменшує витрати та підвищує ефективність використання ресурсів.

За даними Адамської І., одним із найпоширеніших напрямів СВП у будівельній галузі є будівництво житла для соціально вразливих категорій населення [1, с. 12]. Наприклад, деякі будівельні компанії створюють програми, що передбачають надання пільгового житла для внутрішньо переміщених осіб або учасників бойових дій. Водночас державні програми підтримки, такі як часткова компенсація вартості житла чи іпотечних кредитів, посилюють вплив таких ініціатив.

У період повномасштабної війни РФ проти України акценти КСВ у будівельній галузі змістилися. Як зазначає Мороз С., підприємства активно долучаються до відновлення інфраструктури, надаючи ресурси для реконструкції зруйнованих об'єктів, особливо в регіонах, які постраждали від бойових дій [22, с. 234]. Також особливе місце займає будівництво тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб, що стає одним із головних соціальних пріоритетів галузі.

На рисунку 1.2 представлено схематичне зображення взаємозв'язку між будівельною галуззю та суспільством, який ґрунтується на трьох основних аспектах: економічному, соціальному та екологічному. Ця модель ілюструє, як

будівельна галузь впливає на розвиток суспільства та відповідає на його потреби, водночас враховуючи ключові аспекти соціальної відповідальності.

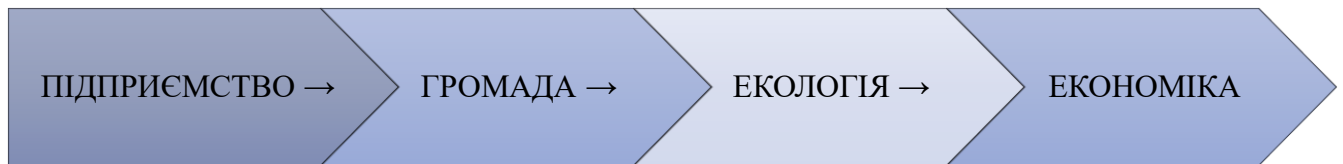

Рисунок 1.2 - Взаємозв'язок між будівельною галуззю та суспільством
Джерело: власна розробка.

Аналіз взаємозв'язку між будівельною галуззю та суспільством дозволяє зробити кілька важливих висновків. По-перше, будівельна галузь виступає драйвером економічного зростання, створюючи робочі місця, стимулюючи інвестиції та забезпечуючи розвиток інфраструктури. По-друге, її діяльність має соціальний вимір, який полягає у формуванні комфортних умов життя для населення, підтримці соціально важливих ініціатив і розвитку місцевих громад. По-третє, галузь суттєво впливає на екологію, що вимагає впровадження енергоефективних технологій і зменшення шкідливого впливу на довкілля.

Для чіткого розуміння концепції «соціальна відповідальність бізнесу» ми зупинилися на стандарті ISO 26000, оскільки, на нашу думку, він найкраще розкриває суть цього поняття. Відповідно до стандарту, соціальна відповідальність бізнесу - це відповідальність організації за прийняті рішення та вплив її дій на суспільство і довкілля. Ця відповідальність реалізується через прозору та етичну поведінку, яка сприяє сталому розвитку, враховує інтереси зацікавлених сторін, дотримується чинного законодавства та міжнародних норм поведінки. Важливо, що стандарт підкреслює необхідність інтеграції соціальної відповідальності у всі аспекти діяльності бізнесу, а не обмежувати її формальним звітуванням [33].

Будівельна галузь України перебуває на початковому етапі інтеграції соціальної відповідальності у свою діяльність. За даними дослідження, соціальна відповідальність розвивається переважно у великих підприємствах, які працюють у сферах фінансів, енергетики та промисловості [33]. У будівельній галузі лише 25% підприємств публікують інформацію про соціальну відповідальність на своїх веб-сайтах або у фінансових звітах. Аналіз 20 будівельних компаній в 2022 році показав, що лише п'ять із них (наприклад, «Київміськбуд», «Трест Жилбуд-1», «Альтіс-Констракшн») розкривають хоча б мінімальну інформацію про соціальні ініціативи.

При цьому, як видно з прикладів, компанії, що публікують дані, реалізують значущі ініціативи. Наприклад:

- «Київміськбуд» активно впроваджує енергозберігаючі технології, такі як встановлення сонячних батарей та автономних котелень. Також компанія займається благодійністю, підтримуючи культурні, освітні та соціальні проекти;

- «Трест Жилбуд-1» зосереджується на утилізації відходів, озелененні та покращенні умов праці для своїх співробітників. Компанія також підтримує студентів через іменні стипендії та бере участь у благоустрої місцевих громад;

- «Альтіс-Констракшн» робить акцент на безпеці працівників і активно бореться з корупцією, демонструючи прозорість і відповідальність у своїй діяльності.

У додатку Г представлено таблицю, яка детально висвітлює основні екологічні та соціальні виклики у будівельній галузі. Зокрема, в ній систематизовано ключові проблеми, що стосуються надмірного використання природних ресурсів, забруднення довкілля, поводження з відходами, а також соціальні аспекти, такі як безпека праці, соціальна нерівність, вплив на громади та етичні питання. Таблиця також містить приклади соціальних ініціатив, впроваджених великими будівельними компаніями на локальному та

міжнародному рівнях, які демонструють підходи до подолання цих викликів і реалізацію принципів соціальної відповідальності у сфері будівництва.

Аналіз показує, що більшість будівельних підприємств в Україні ще не до кінця інтегрували принципи соціальної відповідальності у свою діяльність. Однак ті компанії, які впроваджують ці принципи, демонструють позитивні результати та значний вплив на розвиток як місцевих громад, так і самої галузі. Стандарт ISO 26000 підкреслює важливість системного підходу до соціальної відповідальності, що охоплює співпрацю з працівниками, громадами, партнерами та державними органами. Для подальшого розвитку необхідно розробити прозорі механізми звітності та впроваджувати кращі практики соціальної відповідальності у всій будівельній галузі України.

1.3 Нормативно-правове регулювання соціальної відповідальності у будівельній галузі

Соціальна відповідальність бізнесу, як багатовекторний підхід до управління, вимагає нормативно-правового регулювання на міжнародному, національному, регіональному та корпоративному рівнях. В Україні питання регулювання соціальної відповідальності бізнесу (КСВ) набули актуальності з початку інтеграції країни до світових економічних процесів, особливо в рамках асоціації з Європейським Союзом [32].

Одним із ключових міжнародних документів, які формують основи для розвитку КСВ, є стандарт ISO 26000:2010 «Настанова по соціальній відповідальності», який був опублікований 28 жовтня 2010 року

Цей стандарт розроблений для забезпечення єдиного розуміння соціальної відповідальності, надаючи детальні рекомендації для організацій будь-якого типу як бізнес-структур, так і профспілок, громадських організацій і державних органів [41].

Завдання ISO 26000 полягає у визначенні зон відповідальності організацій у їхніх взаємовідносинах із зацікавленими сторонами. Він також

враховує ключові принципи, закріплені в Глобальному договорі ООН та Загальній декларації прав людини. Це дозволяє організаціям формувати свою діяльність із врахуванням міжнародних стандартів, які визнають універсальні цінності, такі як повага до прав людини, етика, сталий розвиток і соціальна справедливість.

Стандарт виділяє сім основних напрямів соціальної відповідальності, які є універсальними для всіх організацій:

1. Організаційне управління: впровадження прозорих і етичних практик у всіх аспектах управління.
2. Права людини: повага до прав людини у всіх видах діяльності організації.
3. Трудові відносини: забезпечення безпечних умов праці, гідної оплати, навчання персоналу та повага до прав працівників.
4. Довкілля: мінімізація впливу діяльності на навколишнє середовище, запровадження екологічних технологій.
5. Добросовісні ділові практики: ведення бізнесу прозоро, боротьба з корупцією, відповідальна співпраця з партнерами.
6. Робота зі споживачами: забезпечення високої якості продуктів і послуг, а також прозорі комунікації зі споживачами.
7. Соціально-економічний розвиток: сприяння розвитку місцевих громад і підтримка соціально значущих ініціатив [41].

Соціальна відповідальність, згідно з ISO 26000, базується на врахуванні широких інтересів і очікувань суспільства. Важливо відзначити, що ці очікування включають як юридично зобов'язуючі норми, так і моральні обов'язки, які витікають із загальних цінностей та етичних принципів. Організації повинні визнавати свій вплив на суспільство та довкілля, розуміти очікування зацікавлених сторін і інтегрувати соціальну відповідальність у всі аспекти своєї діяльності.

ISO 26000 підкреслює, що інтеграція соціальної відповідальності в організацію не вимагає повної перебудови її структури. У більшості випадків

ці принципи можуть бути реалізовані через адаптацію існуючих систем управління. Наприклад, в сфері трудових відносин організації повинні забезпечувати безпечні умови праці, повагу до прав працівників та дотримання етичних норм у взаємовідносинах із субпідрядниками.

Також стандарт акцентує увагу на охороні праці. Організація повинна впроваджувати політику, яка визнає, що охорона праці є пріоритетом, і забезпечувати навчання персоналу щодо безпеки. Це включає виявлення ризиків, профілактику професійних захворювань і адаптацію виробничого середовища до потреб працівників.

Організації, які впроваджують соціально відповідальні практики за ISO 26000, отримують значні переваги:

- покращення репутації серед споживачів, інвесторів і громадськості;
- зниження витрат і підвищення продуктивності праці;
- покращення умов праці, що сприяє збереженню кадрів і підвищенню їх мотивації;
- розвиток довіри серед зацікавлених сторін, включаючи працівників, громади та уряд [41].

Стандарт ISO 26000 є універсальним інструментом, який допомагає організаціям впроваджувати соціальну відповідальність у своїй діяльності. Його використання сприяє сталому розвитку, зміцнює взаємодію із зацікавленими сторонами та дозволяє бізнесу відповідати сучасним очікуванням суспільства. У будівельній галузі України впровадження принципів ISO 26000 може стати важливим кроком для досягнення сталого розвитку та підвищення ефективності діяльності.

На національному рівні, ключовим нормативним документом у регулюванні соціальної відповідальності є Конституція України, яка гарантує права та свободи громадян, а також закладає базові принципи соціальної відповідальності суб'єктів господарювання. Крім того, важливими є положення Господарського кодексу, що визначає основи корпоративного

управління, та Кодексу законів про працю, який регламентує трудові відносини та охорону праці. У сфері довкілля та сталого розвитку діють Земельний кодекс та інші галузеві закони [31].

Важливим кроком у розвитку нормативного регулювання КСВ стало приєднання України у 2006 році до Глобального договору ООН, який охоплює принципи охорони праці, захисту довкілля та протидії корупції. Також у 2020 році Кабінетом Міністрів України було затверджено Концепцію реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу на період до 2030 року, яка спрямована на інтеграцію КСВ у стратегічне управління компаніями [40].

Аналіз чинної нормативно-правової бази свідчить, що Україна має значний потенціал для розвитку соціально відповідального бізнесу. Проте існують певні недоліки, зокрема: недостатня систематизація законодавства, відсутність єдиного координаційного органу, що забезпечував би впровадження стандартів КСВ, а також низький рівень прозорості діяльності багатьох компаній [36; 40].

На корпоративному рівні важливими документами є внутрішні акти, такі як Кодекси корпоративної етики, які визначають стратегічні цілі компаній у сфері соціальної відповідальності. Проте лише невелика частка українських компаній розробляє нефінансові (соціальні) звіти, які є обов'язковою частиною для міжнародних стандартів прозорості [40].

Таким чином, нормативно-правове регулювання соціальної відповідальності бізнесу в Україні перебуває на етапі формування. Важливими завданнями є подальша інтеграція міжнародних стандартів, таких як ISO 26000, у національне законодавство, а також розробка комплексної стратегії розвитку КСВ, яка включатиме не лише нормативні, а й освітні та інформаційні аспекти. Це сприятиме посиленню сталого розвитку будівельної галузі та підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку [31; 40].

Отже, сутність та основні аспекти соціальної відповідальності підприємств, полягає в наступному: соціальна відповідальність підприємств є важливим компонентом сучасного бізнесу, який передбачає етичну поведінку, прозорість та орієнтацію на сталий розвиток. Основними компонентами соціальної відповідальності є дотримання прав людини, забезпечення екологічної безпеки, розвиток трудових відносин, підтримка місцевих громад та прозорість у відносинах зі стейкхолдерами. Впровадження соціальної відповідальності дає змогу підприємствам підвищувати конкурентоспроможність, формувати позитивний імідж і сприяти суспільному добробуту.

Будівельна галузь України відіграє ключову роль у формуванні економіки та розвитку інфраструктури. Водночас, галузь стикається з численними викликами, серед яких високе енергоспоживання, значний вплив на довкілля та необхідність забезпечення безпеки праці. Соціальна відповідальність у будівельній сфері має на меті зниження негативного екологічного впливу, впровадження енергоефективних технологій, підтримку соціальних ініціатив, а також покращення умов праці. Особливу увагу слід приділяти реалізації екологічних проєктів, створенню комфортного житлового середовища та забезпеченню соціальних гарантій для працівників.

Управління соціальною відповідальністю підприємств будівельної галузі в Україні базується на міжнародних стандартах, таких як ISO 26000, Глобальний договір ООН, а також національному законодавстві, включаючи Конституцію України, Господарський кодекс, Кодекс законів про працю та інші нормативно-правові акти. Проте рівень впровадження соціальної відповідальності залишається нерівномірним, що зумовлено недостатньою інтеграцією міжнародних стандартів у національну практику, відсутністю єдиних механізмів моніторингу та слабким регулюванням на корпоративному рівні.

Соціальна відповідальність є невід'ємним елементом сучасного бізнесу, який забезпечує сталий розвиток суспільства, економіки та екології. Будівельна галузь, як одна з ключових у структурі національної економіки, має значний потенціал для впровадження соціально відповідальних практик. Проте реалізація цих підходів вимагає не лише добровільної ініціативи підприємств, а й ефективної державної політики, що базується на інтеграції міжнародних стандартів і гармонізації законодавства. У цьому контексті розширення нормативно-правового регулювання, впровадження прозорих механізмів звітності та підвищення рівня суспільної свідомості є необхідними умовами для розвитку соціальної відповідальності у будівельній сфері України.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «ТЕПЛИЙ ДІМ»

2.1 Характеристика підприємства «Теплий дім»

Магазин-склад «Теплий дім» працює під управлінням фізичної особи підприємця «Кравців Юрій Ілліч» у м. Снятин Івано-Франківської області. Адреса юридичної реєстрації: Івано-Франківська обл., Коломийський р-н, місто Снятин, вул. Нова, 12а. Основний вид діяльності компанії за КВЕД є 47.19 Інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах [24].

Магазин-склад «Теплий дім» виріс із невеликої компанії, яка працює на ринку з 2010 року. «Теплий дім» являється офіційним представником всесвітньо відомого виробника оздоблювальних матеріалів «Anserglob» в Західному регіоні. Також має ексклюзивне право реалізації матеріалів для фасадного утеплення групи компаній «СТОЛІТ». «Теплий дім» — це магазин-склад, з унікальним асортиментом продукції та власним колом клієнтів.

«Теплий дім» пропонує також повний комплекс робіт з облаштування систем утеплення та оздоблення фасадів під ключ. Окрім широкого переліку товарів та виваженого співвідношення ціна/якість, «Теплий дім» гарантує увесь необхідний сервіс.

Окрім реалізації будівельних матеріалів, підприємство надає широкий спектр послуг, включаючи монтаж систем опалення, водопостачання, вентиляції та кондиціонування, натяжних стель, електропостачання, а також алмазне буріння. Особлива увага приділяється професіоналізму, лояльній цінovій політиці, комплексному виконанню робіт та індивідуальному підходу до клієнтів [24].

Ключові принципи, що керують діяльністю компанії:

- професіоналізм;
- якість виконання робіт;
- індивідуальний підхід до кожного замовника;

- співпраця з постачальниками якісного обладнання;
- забезпечення реальних строків виконання робіт.

Компанія позиціонує себе як надійний партнер, здатний вирішувати складні завдання у сфері опалення та інженерних систем. Завдяки професійній команді та орієнтованості на клієнтів, «Теплий Дім» створює комфортні умови для життя своїх клієнтів та зберігає репутацію відповідального постачальника [24, 29].

«Теплий Дім» активно впроваджує сучасні технології, орієнтовані на збереження енергії та ресурсів, сприяючи покращенню екологічної ситуації. Крім цього, підприємство підтримує ініціативи з благоустрою громад та є прикладом соціально відповідального бізнесу.

Довготривала мета підприємства – забезпечення клієнтів сучасними рішеннями для створення комфортних умов життя, що відповідають європейським стандартам якості.

У таблиці 2.1 представлені ключові фінансові показники діяльності підприємства «Теплий Дім» за період 2020-2023 років. Дані демонструють динаміку змін у доходах, чистому прибутку, активах, зобов'язаннях та кількості персоналу компанії протягом зазначених років. Ці показники дозволяють оцінити фінансову стійкість, ефективність управління ресурсами та загальний стан підприємства на ринку.

Таблиця 2.1 – Фінансові показники діяльності підприємства «Теплий Дім» за 2020-2023 роки

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кількість персоналу	-	23	23	16
Дохід (тис. грн)	18 069	26 116	12 470	29 881
Чистий прибуток (тис. грн)	6	9	6	288
Активи (тис. грн)	1 368	963	934	714
Гроші та їх еквіваленти (тис. грн)	3	0	0	-
Поточні зобов'язання (тис. грн)	1 121	708	674	-
Власний капітал (тис. грн)	246	255	261	714

Джерело: [29].

Аналіз фінансових показників підприємства «Теплий Дім» за період 2020-2023 років демонструє нестабільну динаміку ключових параметрів діяльності підприємства. Найбільш вагомими змінами є коливання доходу та чистого прибутку. Дохід підприємства у 2022 році суттєво знизився порівняно з попереднім роком (з 26 116 тис. грн до 12 470 тис. грн), що, ймовірно, було спричинено кризовими явищами на ринку або іншими зовнішніми факторами. Проте у 2023 році компанія відновила зростання доходу до рівня 29 881 тис. грн, що свідчить про адаптацію підприємства до змін ринкових умов.

Чистий прибуток компанії зростав поступово протягом 2020-2022 років, залишаючись на низькому рівні (6-9 тис. грн). У 2023 році підприємство досягло значного зростання чистого прибутку до 288 тис. грн, що може бути результатом оптимізації операційних витрат або покращення управлінських рішень.

Щодо структури фінансів, активи компанії демонстрували зниження з 1 368 тис. грн у 2020 році до 714 тис. грн у 2023 році. Натомість власний капітал суттєво зріс у 2023 році до 714 тис. грн, що може свідчити про переорієнтацію компанії на самофінансування та зниження зовнішніх зобов'язань. Також помітне скорочення кількості персоналу в 2023 році до 16 працівників може бути пов'язане зі зміною стратегії підприємства, що спрямована на підвищення ефективності роботи.

Отже, попри коливання показників, підприємство демонструє позитивну динаміку прибутковості та адаптації до ринкових умов. Це вказує на його потенціал для подальшого розвитку та укріплення позицій на ринку.

У таблиці 2.2 подано основні фінансові індикатори діяльності підприємства «Теплий Дім» за період 2020-2023 років. Ці показники є важливими інструментами для аналізу фінансової стійкості та ефективності діяльності компанії. Вони дозволяють оцінити здатність підприємства покривати свої коротко- і довгострокові зобов'язання, ефективність використання активів і капіталу, а також рівень фінансової незалежності.

Таблиця 2.2 – Основні фінансові індикатори підприємства «Теплий Дім» за 2020-2023 роки

Фінансовий індикатор	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Коефіцієнт поточної ліквідності	1.08	1.15	1.17	-
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0.20	0.26	0.30	-
Коефіцієнт автономії	0.18	0.27	0.28	1.00
Рентабельність активів (ROA)	0.00	0.01	0.01	0.40
Рентабельність власного капіталу (ROE)	0.02	0.03	0.02	0.59
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	1.57	1.68	1.81	1.00
Коефіцієнт заборгованості	0.82	0.73	0.72	-

Джерело: [29].

Динаміка коефіцієнтів ліквідності вказує на покращення здатності підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання впродовж аналізованого періоду. Значення коефіцієнта автономії у 2023 році досягає 1.00, що свідчить про високу фінансову незалежність підприємства. Водночас, зростання рентабельності активів (ROA) та власного капіталу (ROE) у 2023 році демонструє підвищення ефективності використання фінансових ресурсів компанії.

Підприємство «Теплий Дім» є сучасною компанією, що спеціалізується на постачанні, монтажі та обслуговуванні опалювальної, кліматичної техніки та інших інженерних систем. Підприємство засноване у 2013 році, має стабільну репутацію на ринку завдяки професійній команді, високій якості послуг і продукції, а також індивідуальному підходу до клієнтів. Основний офіс підприємства розташований у місті Снятин, Івано-Франківської області, за адресою: Нова, 2а.

Компанія займається реалізацією широкого асортименту опалювальної техніки, включаючи газові, електричні та твердопаливні котли, радіатори, бойлери, системи вентиляції та кондиціонування. Крім того, «Теплий Дім» надає

послуги з проєктування та монтажу систем водопостачання, каналізації, опалення та натяжних стель.

Головними принципами діяльності підприємства є професіоналізм, лояльна цінова політика та дотримання термінів виконання робіт.

Фінансові результати підприємства свідчать про його успішну діяльність та зростання. Згідно з показниками за 2023 рік, дохід компанії зріс на 139,61% порівняно з попереднім роком і склав 29 881 тис. грн, що демонструє її конкурентоспроможність і здатність адаптуватися до змін ринку. Чистий прибуток компанії досяг 288 тис. грн, що є значним зростанням (+5 050,00%) порівняно з попередніми роками. Проте активи компанії знизилися на 23,58% і склали 714 тис. грн, що може свідчити про переорієнтацію на самофінансування або зниження використання зовнішніх ресурсів.

Таким чином, «Теплий Дім» демонструє позитивні тенденції розвитку, які засновані на постійному вдосконаленні сервісів, зростанні фінансових показників і зміцненні своєї позиції на ринку опалювальної та кліматичної техніки.

2.2 Дослідження рівня соціальної відповідальності підприємства

Для оцінки рівня соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім» було використано методика, представлену на рисунку 2.1. Ця методика дозволяє здійснити комплексну оцінку, враховуючи як кількісні, так і якісні показники соціальної відповідальності. Застосування такої системи базується на експертному підході, що забезпечує об'єктивність та систематичність аналізу.

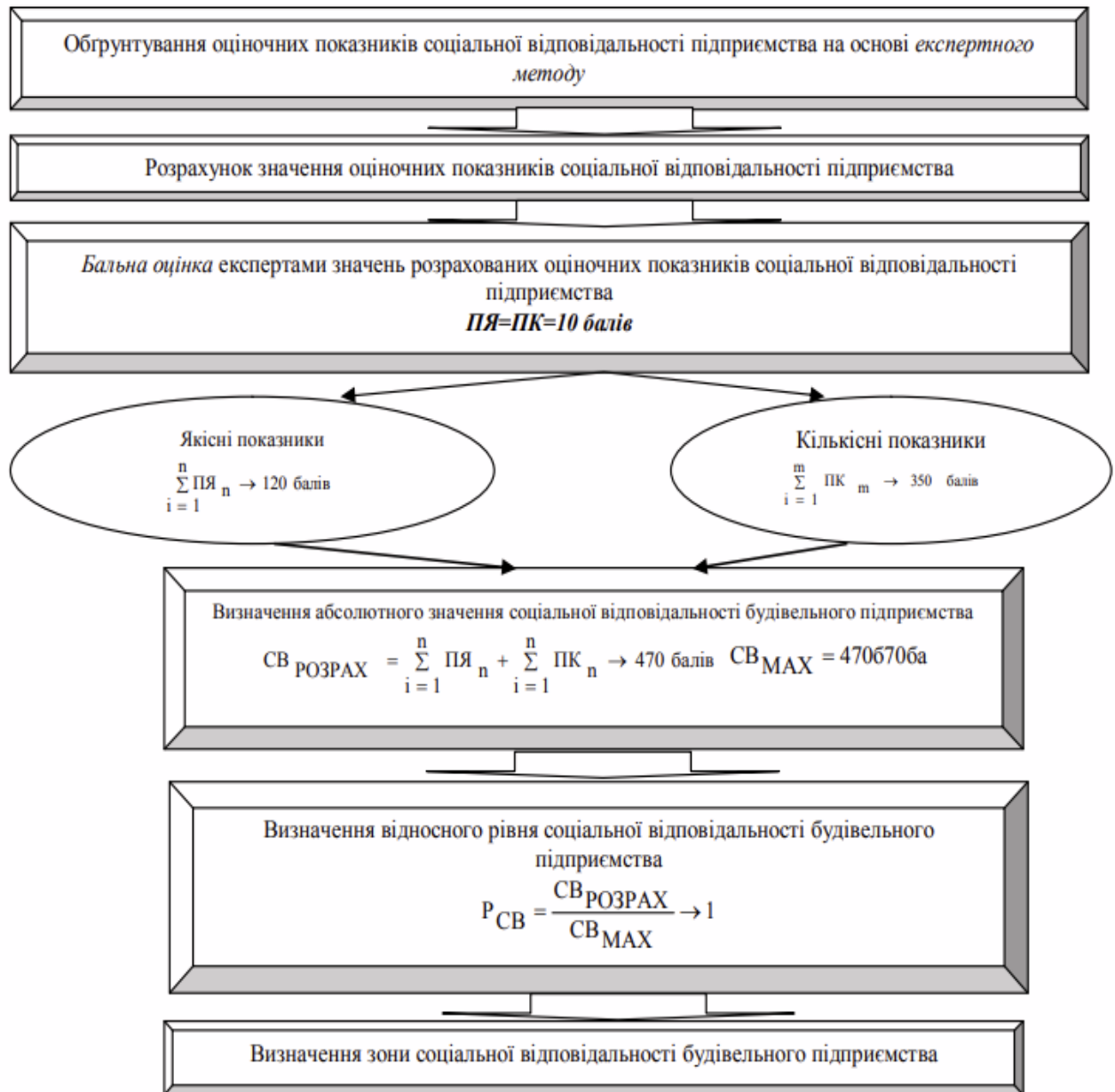

Рисунок 2.1 - Методика оцінки рівня СВБП

Джерело:[34].

Для оцінки соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім» було використано методику на основі стандарту ISO 26000, що включає кілька ключових етапів аналізу. Методика базується на експертному підході, у межах якого експертами виступали керівники підприємства.

Перший етап: Визначення та обґрунтування переліку показників. На цьому етапі сформовано перелік оціночних показників, які враховують специфіку будівельної галузі. Загалом визначено 47 показників, поділених на

якісні (12 показників) і кількісні (35 показників). Для кожного показника встановлено критерії оцінки:

- Якісні показники оцінюються за 10-бальною шкалою.
- Кількісні показники аналізуються залежно від того, чи потрібно їх мінімізувати, максимізувати або наблизити до одиниці.

До специфічних галузевих показників додано ПК20 (обсяг інвестицій у наукові розробки) та ПК35 (питома вага обсягів соціального житла).

Другий етап: Розрахунок фактичних значень показників Фактичні значення визначених показників розраховуються за даними підприємства. Для цього використовується методика, що враховує фінансові, соціальні та екологічні аспекти діяльності.

Третій етап: Перевірка відповідності критеріям Експерти перевіряють фактичні значення показників на відповідність встановленим критеріям. На основі цього виставляються бали від 1 до 10.

Четвертий етап: визначення загальної оцінки

- максимальне значення якісних показників: 120 балів;
- максимальне значення кількісних показників: 350 балів.

Загальне фактичне значення соціальної відповідальності підприємства визначається за формулою:

$$СВ_{\text{РОЗРАХ}} = \sum_{j=1}^n ПЯ_j + \sum_{j=1}^m ПК_j \quad (2.1)$$

Де:

n — кількість якісних показників (12);

m — кількість кількісних показників (35).

Для визначення рівня соціальної відповідальності підприємства (СВР) абсолютне значення переводимо у відносне шляхом порівняння розрахункового значення з максимально можливим. Формула виглядає наступним чином:

$$CV_p = \frac{CV_{\text{розрах}}}{CV_{\text{max}}} \quad (2.2)$$

Відносний показник повинен наближатися до одиниці, що свідчить про високий рівень соціальної відповідальності підприємства.

На основі обов'язкових показників (ПЯ3, ПЯ4, ПЯ6, ПЯ8, ПЯ10, ПЯ11, ПК6, ПК8, ПК15, ПК18, ПК21, ПК22), які відповідають вимогам чинного законодавства, встановлено, що мінімальний рівень соціальної відповідальності має становити 120 балів. Якщо підприємство отримує менше 120 балів, його діяльність вважається соціально невідповідальною, що може бути пов'язано із порушеннями нормативно-правових актів.

На основі результатів розрахунків визначено три зони соціальної відповідальності будівельного підприємства:

1. Зона безвідповідальності (0-120 балів) — підприємство не виконує мінімальні законодавчі вимоги, що свідчить про соціальну недбалість.
2. Зона середнього рівня відповідальності (120-295 балів) — підприємство частково відповідає встановленим вимогам і впроваджує соціальні ініціативи, але не досягає високих стандартів.
3. Зона високого рівня відповідальності (295-470 балів) — підприємство демонструє високий рівень соціальної відповідальності, активно реалізуючи принципи сталого розвитку та етичного управління.

Методика дозволяє не лише оцінити поточний рівень соціальної відповідальності підприємства, але й визначити напрями для вдосконалення. Зокрема, результати можуть бути використані для:

- Планування соціальних ініціатив;
- Поліпшення комунікації із зацікавленими сторонами;
- Зміцнення репутації та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

На основі даних підприємства «Теплий Дім» у наступному підрозділі буде представлено фактичні результати розрахунку рівня соціальної відповідальності, а також рекомендації щодо підвищення її рівня.

2.3 Оцінка соціальних ініціатив підприємства «Теплий дім»

Оцінка рівня соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім» проводиться за методикою, яка враховує 47 оціночних показників, представлених у Додатку Д. Методика базується на принципах ISO 26000, а саме на якісних (12 показників) та кількісних (35 показників) критеріях. Процес оцінювання складається з декількох етапів: обґрунтування показників, їх розрахунок, перевірка відповідності критеріям, визначення загального балу та зони соціальної відповідальності.

Таблиця 2.3 «Оцінка якісних показників соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім»» відображає результати аналізу ключових аспектів соціальної відповідальності підприємства за якісними показниками, сформованими відповідно до стандарту ISO 26000.

Основна мета оцінки — виявити рівень відповідності діяльності підприємства принципам соціальної відповідальності, які охоплюють організаційно-управлінські, трудові та соціально-етичні аспекти. Оцінка проводилася експертним методом на основі аналізу внутрішньої документації підприємства, даних вебсайту та опитування керівників і працівників.

Результати оцінки дозволяють оцінити сильні та слабкі сторони соціальної політики підприємства «Теплий Дім», виявити проблемні аспекти, що потребують доопрацювання, а також сформулювати рекомендації для підвищення ефективності соціальної відповідальності підприємства.

Таблиця 2.3 - Оцінка якісних показників соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім»

№ п/п	Показник	Бал (0 або 10)	Коментар
ПЯ1	Соціальний звіт	8	Підприємство публікує звітність, проте не повною мірою дотримується міжнародних стандартів.
ПЯ2	Вебсайт соціального характеру	10	На вебсайті доступна актуальна інформація щодо соціальної відповідальності підприємства.
ПЯ3	Дотримання прав людини	10	Відсутні випадки порушень прав людини серед працівників чи клієнтів.
ПЯ4	Відновлення порушених прав	9	У разі конфліктів між працівниками чи клієнтами забезпечується швидке реагування.
ПЯ5	Частка працівників із вразливих груп	6	На підприємстві працює певна кількість осіб із вразливих груп, проте їх частка невелика.
ПЯ6	Впровадження політик охорони праці	9	Забезпечено відповідність політик охорони праці стандартам, проте є окремі недоліки.
ПЯ7	Інформування працівників про права	8	Працівники інформуються про свої права, але навчання проводиться не регулярно.
ПЯ8	Дотримання трудового законодавства	10	Всі трудові договори оформлено відповідно до законодавства України.
ПЯ9	Умови праці відповідно до стандартів	9	Умови праці відповідають вимогам, але відсутні додаткові пільги для працівників.
ПЯ10	Програми підтримки працівників	7	Діють програми підтримки, але обмежений їх обсяг і доступність.
ПЯ11	Система моніторингу прав людини	8	Є система моніторингу, проте вона не є повністю автоматизованою.
ПЯ12	Впровадження політик різноманіття	6	Політики різноманіття є, але впроваджуються лише на базовому рівні.

Загальна сума балів за якісними показниками:

СумаПЯ=8+10+10+9+6+9+8+10+9+7+8+6=92балів - це нижче максимального можливого рівня (120 балів), що вказує на необхідність удосконалення в окремих аспектах.

Отримані бали демонструють, що підприємство загалом дотримується основних принципів соціальної відповідальності, проте окремі напрямки потребують підсилення для досягнення максимального результату.

Сильні сторони. Підприємство забезпечує прозорість своєї діяльності через активну роботу з вебсайтом і підготовку соціальних звітів відповідно до міжнародних стандартів. Воно демонструє високе дотримання прав людини,

включно з трудовим законодавством, створюючи безпечні умови праці та підтримуючи етичні стандарти. Крім того, діяльність компанії спрямована на зменшення дискримінації та підвищення рівня корпоративної прозорості, що є важливим для зміцнення її репутації.

Слабкі місця. Основними недоліками є недостатній розвиток програм соціального захисту працівників та політик різноманіття. Зокрема, слід більше уваги приділити підтримці вразливих груп населення, зокрема осіб із обмеженими можливостями, а також збільшити кількість навчальних програм для підвищення кваліфікації працівників. Ці напрями є важливими для підвищення рівня соціальної відповідальності підприємства до максимально можливого рівня.

Рекомендації. Для покращення соціальної відповідальності підприємству варто впровадити додаткові ініціативи, зокрема розширити програми навчання та розвитку персоналу, включаючи регулярні тренінги з підвищення кваліфікації. Важливо також удосконалити політики підтримки різноманіття та залучення працівників із вразливих груп. Залучення нових ініціатив у сфері соціального захисту, таких як забезпечення медичного страхування або програм підтримки психологічного здоров'я, дозволить суттєво підвищити соціальну відповідальність підприємства.

Кількісні показники охоплюють такі аспекти, як витрати на покращення умов праці, екологічна відповідальність, участь у соціальних програмах, співпраця з місцевою громадою та дотримання правових норм. Для аналізу використано як внутрішні дані підприємства, так і зовнішні джерела інформації, зокрема фінансові та соціальні звіти.

Результати оцінки відображають реальні показники діяльності підприємства, що дозволяє:

- визначити ефективність управління соціальними та екологічними аспектами;
- встановити ступінь відповідності діяльності підприємства принципам сталого розвитку;

– сформулювати висновки щодо рівня соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім».

Зібрані дані стануть основою для рекомендацій із покращення діяльності підприємства у сфері соціальної відповідальності.

Таблиця 2.4 «Оцінка кількісних показників соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім»» містить результати аналізу кількісних параметрів, що визначають соціальну відповідальність підприємства. Оцінка проведена згідно з методикою, адаптованою до специфіки будівельної галузі, із врахуванням показників, рекомендованих стандартом ISO 26000.

Таблиця 2.4 – Оцінка кількісних показників соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім»

№ п/п	Показник	Фактичне значення	Критерій оцінки	Бал	Коментар
ПК1	Кількість повноважних сторін	10	→min	10	Підприємство забезпечує оптимальну кількість стейкхолдерів.
ПК2	Дотримання охорони праці	95%	→max	9	Високий рівень, але є можливість для покращення.
ПК3	Середня зарплата працівників	15 тис. грн	→max	8	Середній рівень по галузі.
ПК4	Частка витрат на навчання персоналу	1%	→max	5	Мінімальна частка витрат, потребує підвищення для підтримки кваліфікації.
ПК5	Витрати на екологічні ініціативи	2%	→max	6	Витрати відповідають середньому рівню в галузі.
ПК6	Стабільність кадрового складу	85%	→max	7	Стабільність на високому рівні, перевищує середній показник по ринку.
ПК7	Дотримання гендерної рівності	50%	→max	5	Відповідає мінімальним вимогам, але є можливості для покращення.
ПК8	Частка інвестицій у громаду	3%	→max	6	Інвестиції спрямовані на підтримку соціальної інфраструктури.
ПК9	Дотримання нормативів безпеки	90%	→max	9	Високий рівень дотримання стандартів безпеки.
ПК10	Виконання соціальних ініціатив	80%	→max	8	Значна увага приділяється соціальним проектам, але можливе розширення.

Розрахунок загальної суми балів за кількісними показниками:

$$K_{\text{заг}}=10+9+8+5+6+7+5+6+9+8=73 \text{ балів.}$$

Показники демонструють високу відповідність вимогам. Однак, у таких сферах, як витрати на навчання персоналу та дотримання гендерної рівності, є потенціал для покращення.

Для визначення загального фактичного значення соціальної відповідальності підприємства підприємства «Теплий Дім» об'єднуємо результати якісної та кількісної оцінки.

Загальна сума:

$$СВ_{\text{розрах}}=Сума_{\text{ПЯ}}+Сума_{\text{ПК}}=92+73=165 \text{ бали (2.3)}$$

Де:

$СВ_{\text{розрах}}=165$ балів — розраховане значення;

$СВ_{\text{max}}=470$ балів — максимально можливе значення.

Розрахунок:

$$СВ_{\text{р}} = \frac{165}{470} \approx 0.35 \quad (2.4)$$

Результат: відносний показник рівня соціальної відповідальності підприємства становить 35%.

Результати аналізу соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім» свідчать про низку сильних та слабких сторін, які дозволяють оцінити загальний стан соціальної відповідальності підприємства. Загальний рівень соціальної відповідальності підприємства, розрахований на основі якісних та кількісних показників, становить 35%, що свідчить про середній рівень відповідності соціальним стандартам. У цьому розділі наведено детальний аналіз отриманих результатів, їх інтерпретацію, а також пропозиції для вдосконалення.

Сильні сторони:

1. Високі бали за якісними показниками. Результати аналізу демонструють, що підприємство приділяє значну увагу таким аспектам, як дотримання трудових прав, прозорість управління, та забезпечення основних соціальних стандартів. Наприклад, наявність соціального звіту, прозорість комунікації через веб-сайт, а також відповідність трудового законодавства є важливими досягненнями.

2. Інформаційна відкритість. Підприємство активно забезпечує прозору політику через соціальні звіти та комунікаційні канали. Це сприяє покращенню довіри з боку зацікавлених сторін, зокрема працівників, клієнтів та партнерів.

3. Забезпечення прав працівників. У структурі показників спостерігається акцент на безпечних умовах праці, дотриманні прав людини, а також прозорості у питаннях заробітної плати. Ці аспекти підвищують лояльність працівників і знижують плинність кадрів.

Слабкі місця:

1. Недостатній розвиток програм для працівників. Аналіз якісних показників демонструє, що програми навчання та розвитку кадрів потребують значного покращення. Також підприємству варто збільшити частоту навчальних тренінгів, спрямованих на підвищення кваліфікації.

2. Низький рівень інвестицій у соціальні ініціативи та екологічну відповідальність. Результати аналізу кількісних показників вказують на недостатню увагу до проєктів, які стосуються збереження довкілля та розвитку громади. Зокрема, рівень інвестицій у такі ініціативи значно нижчий порівняно з середнім у галузі.

3. Потреба вдосконалення кількісних показників. Показники середньої зарплати, рівня травматизму та витрат на охорону праці потребують вдосконалення. Це сприятиме як підвищенню загального рівня соціальної відповідальності, так і покращенню репутації підприємства.

У таблиці 2.5 представлено аналіз результатів оцінки соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім» на основі проведеного дослідження. В таблиці відображені сильні та слабкі сторони підприємства, які були виявлені в процесі аналізу якісних і кількісних показників. Оцінка ґрунтується на встановлених критеріях, що охоплюють різні аспекти соціальної відповідальності, включаючи дотримання соціальних стандартів, прозорість управління, забезпечення прав працівників та екологічну складову.

Таблиця 2.5 - Результати оцінки соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім»

Категорія	Сильні сторони	Слабкі місця
Якісні показники	Високі бали за соціальними звітами та прозорістю управління. Акцент на забезпеченні прав працівників.	Недостатній розвиток навчальних програм для працівників. Потреба в покращенні політики різноманіття.
Кількісні показники	Високий рівень дотримання трудових стандартів. Позитивна динаміка показників щодо умов праці.	Низький рівень інвестицій у соціальні ініціативи та екологічні програми. Необхідність підвищення зарплати.
Загальна оцінка	Середній рівень соціальної відповідальності, який вказує на відповідність основним стандартам.	Необхідність вдосконалення програм підтримки та ініціатив у сфері екології та соціального захисту.

Аналіз показників свідчить про те, що підприємство «Теплий Дім» має добрі базові засади соціальної відповідальності, зокрема дотримання соціальних стандартів і прозорості управління. Однак для підвищення загального рівня соціальної відповідальності необхідно посилити увагу до екологічної складової, розширити програми навчання для працівників і збільшити інвестиції в соціальні ініціативи. Реалізація цих рекомендацій дозволить підприємству досягти вищого рівня соціальної відповідальності та посилити свою конкурентоспроможність на ринку.

Отриманий результат у 35% свідчить про те, що підприємство «Теплий Дім» демонструє середній рівень соціальної відповідальності. Це є прийнятним для підприємств середнього бізнесу, проте існує потенціал для вдосконалення. Досягнення більш високих показників можливе через реалізацію таких рекомендацій:

- інвестувати в розвиток персоналу: підвищення кваліфікації працівників, проведення тренінгів, впровадження системи мотивації;
- удосконалення екологічної політики: підвищення інвестицій у проекти з енергозбереження та екологічного будівництва;
- збільшення середньої зарплати: що сприятиме підвищенню задоволеності працівників і зниженню плинності кадрів;
- активізація соціальних ініціатив: участь у місцевих соціальних проєктах, підтримка вразливих груп населення.

Загальний рівень соціальної відповідальності підприємства в 35% демонструє, що підприємство «Теплий Дім» знаходиться у зоні середньої відповідності соціальним стандартам. Для переходу до високого рівня необхідно розвивати як якісні, так і кількісні аспекти відповідальності, підвищуючи бали за окремими показниками. Це дозволить підприємству стати більш конкурентоспроможним, підвищити свою репутацію та зробити вагомий внесок у соціально-економічний розвиток регіону.

У другому розділі роботи проведено комплексний аналіз соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім». Вивчено організаційні характеристики підприємства, проаналізовано рівень його соціальної відповідальності та оцінено впроваджені соціальні ініціативи. Цей розділ дозволяє зробити висновки щодо поточного стану реалізації соціальної відповідальності в діяльності підприємства та визначити основні напрями для її вдосконалення.

Характеристика підприємства показала, що «Теплий Дім» є стабільним суб'єктом господарювання з досвідом роботи понад 10 років. Підприємство спеціалізується на постачанні та монтажі опалювального обладнання,

демонструючи зростання фінансових показників у складних економічних умовах. Разом із тим, аналіз основних характеристик підприємства виявив, що його діяльність орієнтована здебільшого на економічні аспекти, а соціальна відповідальність розглядається як додаткова складова, а не інтегральна частина бізнес-стратегії.

Дослідження рівня соціальної відповідальності підприємства здійснювалося за допомогою методики оцінки на основі стандарту ISO 26000. Показники соціальної відповідальності охоплювали як якісні, так і кількісні аспекти. Результати аналізу показали, що загальне фактичне значення рівня соціальної відповідальності становить 0,35, що вказує на середній рівень відповідності підприємства вимогам соціальної відповідальності. Найсильнішими сторонами є дотримання трудового законодавства, забезпечення прозорості управління та надання безпечних умов праці. Разом із тим, слабкими місцями є низька залученість підприємства в екологічні ініціативи, обмежена підтримка соціальних програм для працівників та недостатня інтеграція соціальної відповідальності у бізнес-стратегію.

Оцінка соціальних ініціатив підприємства продемонструвала, що «Теплий Дім» зосереджується на базових аспектах соціальної відповідальності, зокрема підтримці працівників та забезпеченні відповідності законодавству. Проте, підприємство мало приділяє увагу екологічним аспектам, благодійності та співпраці з місцевими громадами. Соціальні ініціативи, які існують, потребують більшої системності та відповідності сучасним стандартам корпоративної соціальної відповідальності.

Рекомендації для підвищення рівня соціальної відповідальності включають такі напрями:

1. Розширення програм професійного розвитку для працівників, включаючи навчання та тренінги.
2. Збільшення інвестицій у екологічні ініціативи, такі як утилізація відходів, енергозбереження та екологічно чисті технології.

3. Впровадження політик підтримки вразливих груп, у тому числі через програми соціального захисту та благодійність.

4. Формування стратегії соціальної відповідальності, інтегрованої у бізнес-модель підприємства, із чіткими цілями та показниками ефективності.

Таким чином, аналіз соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім» виявив середній рівень її розвитку, що вимагає суттєвих покращень у певних аспектах. Впровадження рекомендованих заходів дозволить підприємству підвищити свою конкурентоспроможність, зміцнити репутацію та покращити взаємодію з усіма зацікавленими сторонами.

РОЗДІЛ 3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «ТЕПЛИЙ ДІМ»

3.1 Напрями вдосконалення програм соціальної відповідальності

Сучасна економіка вимагає від підприємств не лише досягнення фінансових показників, але й активної участі у вирішенні соціальних та екологічних питань. Для підприємства «Теплий Дім», яке працює в будівельній сфері, вдосконалення соціальної відповідальності (СВ) є необхідністю, яка визначається кількома факторами.

По-перше, зростає суспільний запит на екологічно орієнтовану діяльність підприємств. Будівельна галузь, враховуючи її вплив на довкілля, має інтегрувати екологічні аспекти у свою діяльність. Це дозволить не лише знизити екологічний слід, але й залучити клієнтів, які надають перевагу соціально відповідальним компаніям.

По-друге, рівень залученості працівників, їхнє професійне зростання та забезпечення комфортних умов праці є ключовими елементами для утримання кваліфікованого персоналу. Розвиток працівників та створення соціального захисту не лише сприяють продуктивності, але й підвищують репутацію підприємства як роботодавця.

По-третє, взаємодія з громадськістю є важливим фактором формування позитивного іміджу підприємства. Участь у благодійних акціях, підтримка місцевих ініціатив та забезпечення прозорості діяльності дозволяють «Теплому Дому» зміцнити свої позиції на ринку та розширити клієнтську базу.

Основні пріоритети вдосконалення СВ

1. Екологічна відповідальність. Одним із головних напрямів є впровадження програм енергозбереження та утилізації будівельних відходів. Інноваційні екологічні рішення дозволяють мінімізувати вплив на довкілля та відповідати сучасним стандартам сталого розвитку. Це включає встановлення

енергоєфективного обладнання, зменшення шкідливих викидів та використання екологічних матеріалів у будівництві.

2. Розвиток працівників. Підтримка професійного зростання працівників - один із пріоритетів. Забезпечення навчальних тренінгів, підвищення середньої заробітної плати та розширення соціальних програм допоможуть підвищити мотивацію персоналу. Також важливим є впровадження інклюзивних практик для залучення вразливих груп населення.

3. Взаємодія з громадськістю. Підприємство має орієнтуватися на активну взаємодію з місцевою громадою. Це включає підтримку освітніх, культурних та спортивних ініціатив, а також проведення благодійних заходів. Забезпечення прозорості в діяльності через публікацію нефінансових звітів зміцнить довіру з боку клієнтів і партнерів.

Вдосконалення програм СВ є не лише інструментом для підвищення репутації, але й вагомим конкурентним перевагою. Інтеграція СВ у стратегію розвитку підприємства «Теплий Дім» сприятиме зміцненню позицій на ринку, залученню нових клієнтів та інвесторів, а також забезпечить відповідність вимогам сучасного бізнес-середовища.

Пріоритетні напрями вдосконалення соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім» є ключовими для забезпечення сталого розвитку підприємства. Вони спрямовані на підвищення екологічної ефективності, покращення умов праці, розвиток соціальних ініціатив та зміцнення відносин із громадськістю.

У таблиці 3.1 представлено основні напрями вдосконалення СВ, конкретні заходи та очікувані результати, що дозволить підприємству не лише відповідати сучасним вимогам, але й забезпечити конкурентні переваги на ринку.

Таблиця 3.1 – Пріоритетні напрями вдосконалення СВ для підприємства «Теплий Дім»

Напрямок вдосконалення	Заходи	Очікувані результати	Термін реалізації
Екологічна відповідальність	- Впровадження системи управління енергоефективністю.	- Зниження витрат на енергоносії на 15%.	2025-2026
	- Утилізація будівельних відходів відповідно до стандартів ISO 14001.	- Зменшення екологічного впливу підприємства, зниження кількості відходів на 20%.	2025
	- Використання екологічних матеріалів у будівництві.	- Підвищення репутації серед екологічно свідомих клієнтів.	2025-2027
Розвиток працівників	- Організація регулярних тренінгів та курсів підвищення кваліфікації для працівників.	- Підвищення продуктивності працівників на 10%, зростання задоволеності персоналу.	2025-2026
	- Розширення соціальних програм: медичне страхування, фінансова допомога у надзвичайних випадках.	- Підвищення лояльності працівників, зменшення плинності кадрів.	2025
	- Впровадження програм різноманіття та інклюзії.	- Підвищення рівня соціальної справедливості на підприємстві.	2025-2026
Взаємодія з громадськістю	- Участь у місцевих соціальних та екологічних ініціативах.	- Зміцнення зв'язків із громадою, підвищення позитивного іміджу підприємства.	Постійно
	- Публікація нефінансових звітів про діяльність підприємства.	- Збільшення довіри з боку клієнтів і партнерів, прозорість діяльності.	Щорічно
	- Підтримка культурних, освітніх та спортивних проектів у регіоні.	- Підвищення соціального капіталу підприємства, збільшення впізнаваності бренду.	2025-2027

Впровадження програм енергозбереження є одним із ключових екологічних напрямів розвитку підприємства «Теплий Дім».

Це обумовлено необхідністю зниження споживання енергоресурсів та зменшення впливу на навколишнє середовище.

Для досягнення цієї мети підприємство може встановити сучасне енергоефективне обладнання, впровадити автоматизовані системи обліку та контролю енергоспоживання, а також підвищити рівень обізнаності працівників щодо раціонального використання ресурсів.

Утилізація відходів є ще одним важливим екологічним аспектом. У рамках цієї ініціативи підприємство може запровадити сортування відходів, зокрема будівельних, для їх подальшого використання або переробки. Це дозволить зменшити кількість відходів, які потрапляють на звалища, та сприятиме дотриманню екологічних стандартів ISO 14001. Такі заходи не лише мінімізують екологічні ризики, але й підвищують репутацію підприємства серед екологічно свідомих клієнтів і партнерів.

Соціальні напрями включають розробку програм розвитку персоналу, які дозволяють підприємству інвестувати в людський капітал. Організація тренінгів, семінарів та курсів підвищення кваліфікації сприятиме зростанню професійного рівня працівників, їх продуктивності та лояльності до компанії. Зокрема, введення системи матеріального й нематеріального заохочення може мотивувати персонал на досягнення вищих результатів. Благодійність є невід'ємною частиною соціальної відповідальності, яка дозволяє підприємству підтримувати соціально вразливі верстви населення, освітні та культурні проекти. Це може бути реалізовано через надання фінансової підтримки місцевим громадам, участь у соціальних ініціативах або спонсорство спортивних змагань.

Такий підхід допомагає формувати позитивний імідж підприємства та налагоджувати довгострокові зв'язки з громадськістю.

Підвищення прозорості управління передбачає запровадження нефінансової звітності, де відображаються результати діяльності підприємства у сфері соціальної відповідальності.

Публікація таких звітів сприяє зміцненню довіри з боку клієнтів, партнерів і громадськості. Інтеграція КСВ у бізнес-стратегію підприємства дозволить зробити соціальну відповідальність не додатковим аспектом, а

фундаментальною складовою діяльності. Це може бути досягнуто через чітке визначення пріоритетів СВ у стратегії розвитку, створення внутрішньої команди з СВ і забезпечення регулярного моніторингу досягнень у цій сфері. Інтеграція СВ у стратегію сприятиме зростанню конкурентоспроможності підприємства та зміцненню його позицій на ринку.

Вибір цих напрямів базується на результатах аналізу, проведеного у другому розділі роботи. Дослідження показало, що підприємство «Теплий Дім» демонструє сильні позиції у сфері якісних показників соціальної відповідальності, однак потребує вдосконалення в галузі кількісних показників, таких як інвестиції в соціальні та екологічні ініціативи. Тому вдосконалення вищезгаданих напрямів дозволить підприємству усунути існуючі прогалини та відповідати сучасним стандартам СВ.

Реалізація запропонованих заходів матиме численні переваги для підприємства. В екологічній сфері це зниження витрат на енергоресурси та формування іміджу екологічно відповідальної компанії. У соціальній сфері заходи сприятимуть підвищенню задоволеності працівників, зміцненню корпоративної культури та залученню молодих спеціалістів. Корпоративні напрями дозволять підприємству підвищити свою репутацію, залучити нових партнерів і забезпечити довгострокову стійкість на ринку. Впровадження запропонованих заходів також сприятиме досягненню гармонії між бізнес-цілями підприємства та його відповідальністю перед суспільством і навколишнім середовищем.

3.2 Практичні рекомендації для підвищення ефективності соціальних ініціатив підприємства

Соціальна відповідальність підприємств стає все більш актуальною у сучасному бізнес-середовищі. Для підприємства «Теплий Дім» необхідність впровадження практичних заходів у сфері соціальної відповідальності обумовлена результатами проведеного аналізу. Дані, отримані в другому

розділі, свідчать про наявність потенціалу для вдосконалення соціальних ініціатив, що дозволить підприємству зміцнити свою репутацію та ефективніше взаємодіяти із зацікавленими сторонами.

Підприємству важливо орієнтуватися на підвищення соціальної активності, що включає посилення комунікації з громадськістю, розширення благодійних ініціатив і впровадження нових соціальних програм. Такий підхід сприятиме побудові довгострокових партнерських відносин, залученню молодих спеціалістів і підвищенню задоволеності працівників. Крім того, підвищення соціальної активності дозволить підприємству відповідати очікуванням сучасного суспільства, де все більше значення надається соціальним і екологічним аспектам діяльності бізнесу.

Запровадження практичних заходів із підвищення ефективності соціальних ініціатив дозволить підприємству «Теплий Дім» не лише реалізувати свої стратегічні цілі, але й стати прикладом відповідального бізнесу в регіоні.

Успішна реалізація заходів соціальної відповідальності вимагає чіткого визначення та впровадження практичних дій, спрямованих на посилення соціальної, екологічної та корпоративної відповідальності. Для підприємства «Теплий Дім» запропоновані практичні заходи базуються на аналізі попередньо виявлених сильних сторін і недоліків підприємства, а також враховують актуальні потреби його внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів.

Таблиця 3.2 демонструє комплексні заходи, які спрямовані на вдосконалення соціальної відповідальності підприємства. Запропоновані ініціативи охоплюють екологічні, соціальні та корпоративні напрями, забезпечуючи інтегрований підхід до впровадження СВ. Кожен захід супроводжується відповідальними виконавцями, очікуваними результатами та термінами реалізації, що створює основу для оцінювання ефективності цих ініціатив у майбутньому.

Таблиця 3.2 – Практичні заходи для вдосконалення соціальної відповідальності

№ п/п	Напрямок	Заходи	Відповідальний	Термін реалізації	Очікувані результати
1	Екологічний	Встановлення енергозберігаючого обладнання	Відділ технічного забезпечення	6 місяців	Зменшення витрат енергії на 15%, зниження викидів CO ₂
2		Запровадження програми утилізації відходів	Відділ екології	3 місяці	Скорочення кількості відходів на 20%
3		Озеленення прилеглої території	Відділ адміністрування	2 місяці	Підвищення екологічної культури та благоустрій території
4	Соціальний	Проведення тренінгів для підвищення кваліфікації працівників	HR-відділ	6 місяців	Підвищення продуктивності праці на 10%, зростання лояльності
5		Запровадження програми внутрішнього наставництва	HR-відділ	4 місяці	Підвищення рівня професійних навичок молодих працівників
6		Проведення благодійних акцій на підтримку місцевих громад	PR-відділ	Постійно	Зміцнення репутації підприємства
7	Корпоративний	Вдосконалення політики прозорого управління	Керівництво	1 рік	Зростання довіри з боку стейкхолдерів
8		Інтеграція КСВ у стратегічне планування	Відділ стратегічного розвитку	1 рік	Збільшення конкурентоспроможності
9		Впровадження регулярних соціальних звітів	PR-відділ	Щорічно	Підвищення інформаційної відкритості

Ефективність впровадження практичних рекомендацій щодо вдосконалення соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім» може бути оцінена через аналіз короткострокових результатів і довгострокових перспектив. Таблиця 3.3 відображає прогнозований вплив запропонованих заходів, зокрема їхній вплив на діяльність підприємства, співпрацю зі стейкхолдерами та розвиток конкурентних переваг.

У короткостроковій перспективі очікується поліпшення внутрішніх процесів підприємства, підвищення задоволеності працівників і зростання

лояльності клієнтів. Довгострокові результати передбачають підвищення конкурентоспроможності підприємства, покращення репутації на ринку та зміцнення партнерських відносин із громадами та стейкхолдерами.

Таблиця 3.3 – Оцінка очікуваного впливу практичних рекомендацій

№ п/п	Напрямок	Очікувані результати	Короткострокові результати (1-3 роки)	Довгострокові перспективи (3-5 років)
1	Екологічний	Зниження витрат на енергоресурси	Зменшення енергоспоживання на 15%, покращення екологічного іміджу	Стабільне скорочення операційних витрат, зростання довіри серед партнерів
2		Зменшення кількості відходів	Скорочення обсягів відходів на 20%, покращення благоустрою території	Створення екологічно відповідального бренду
3	Соціальний	Розвиток професійних навичок працівників	Підвищення продуктивності працівників, покращення трудових відносин	Формування висококваліфікованої команди, зниження рівня плинності кадрів
4		Підтримка соціальних ініціатив	Підвищення позитивного іміджу в громадах, збільшення лояльності клієнтів	Розширення клієнтської бази, довготривала співпраця із громадськими організаціями
5	Корпоративний	Підвищення прозорості управління	Зростання довіри серед працівників і партнерів	Покращення репутації підприємства, залучення інвесторів
6		Інтеграція КСВ у бізнес-стратегію	Встановлення чітких пріоритетів у соціальних екологічних ініціативах	Підвищення стійкості підприємства на ринку, покращення фінансових показників
7		Регулярне інформування стейкхолдерів	Підвищення довіри серед клієнтів і партнерів	Створення відкритої комунікаційної платформи

Запропоновані заходи вдосконалення соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім» розроблені з урахуванням специфіки будівельної галузі, яка потребує високого рівня екологічної відповідальності та підтримки стійких соціальних ініціатив. Зокрема, будівельна сфера вимагає ефективного управління енергетичними ресурсами, мінімізації впливу на довкілля та підтримки працівників, що є ключовими аспектами запропонованих заходів.

Впровадження енергозберігаючих технологій, утилізація відходів та створення комфортних умов праці сприятимуть зміцненню репутації підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності.

Особлива увага приділяється фінансовим можливостям підприємства, які визначають реалістичність реалізації ініціатив. Запропоновані заходи, такі як покращення умов праці, впровадження навчальних програм для працівників і підтримка соціальних проєктів, передбачають оптимальні витрати, які відповідають нинішньому рівню доходів підприємства. Завдяки поступовій реалізації цих заходів очікується не лише зростання соціальної активності підприємства, а й отримання довготривалих економічних вигод через підвищення лояльності клієнтів та продуктивності працівників.

3.3 Значущість соціальної відповідальності для розвитку підприємства та підвищення конкурентоспроможності

Соціальна відповідальність бізнесу (СВБ) є важливим елементом сучасної корпоративної стратегії, що об'єднує економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності підприємства. У сучасних умовах, коли суспільство все більше орієнтується на екологічну стійкість і соціальну справедливість, СВБ стає не лише показником етичності бізнесу, але й важливим інструментом для створення довготривалої конкурентної переваги.

Зв'язок СВБ із підвищенням конкурентоспроможності є очевидним. Реалізація соціально відповідальних ініціатив сприяє підвищенню лояльності клієнтів, укріпленню відносин із партнерами, залученню висококваліфікованих працівників та зростанню довіри суспільства. Крім того, орієнтація на екологічні стандарти та соціальні програми відкриває доступ до нових ринків і сприяє залученню інвесторів. Для Підприємства «Теплий Дім» інтеграція принципів соціальної відповідальності в стратегію розвитку може стати важливим фактором для зміцнення його позицій у будівельній галузі та підвищення ефективності діяльності.

Одним із ключових аспектів оцінки значущості соціальної відповідальності є порівняння ефективності діяльності підприємств із різним рівнем впровадження СВБ. Дослідження демонструють, що компанії, які активно інтегрують соціальну відповідальність у свою стратегію, досягають вищих результатів за показниками лояльності клієнтів, продуктивності працівників і фінансової стабільності. Таблиця 3.4 представляє аналітичні дані, які порівнюють ефективність підприємств із високим, середнім і низьким рівнем СВБ, що дозволяє зрозуміти вплив соціальної відповідальності на конкурентоспроможність та довготривалий успіх бізнесу.

Таблиця 3.4 – Порівняння ефективності підприємств із різним рівнем СВ

Категорія	Високий рівень СВ	Середній рівень СВ	Низький рівень СВ
Дохідність (зростання за рік)	12-15%	7-10%	2-5%
Лояльність клієнтів	85%	65%	40%
Залучення персоналу	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Рівень екологічної відповідності	Відповідає міжнародним стандартам	Відповідає базовим вимогам	Часті порушення
Доступ до фінансування	Легкий, знижені ставки	Середній	Ускладнений
Імідж на ринку	Лідер галузі, позитивне сприйняття	Стабільний, без інновацій	Негативний вплив через скарги
Витрати на залучення клієнтів	Зменшення витрат через лояльність	Середній рівень витрат	Високі витрати через негативний імідж

Дані демонструють, що високий рівень СВ значно покращує ключові показники ефективності, зокрема дохідність, лояльність клієнтів і доступ до фінансування. Середній рівень СВ забезпечує стабільні, але менш значні результати. Низький рівень СВ створює ризики, пов'язані з негативним іміджем і ускладненим доступом до ресурсів. Це підкреслює важливість інтеграції СВ у стратегію розвитку підприємства.

Інтеграція принципів корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) має значний вплив на ключові аспекти діяльності підприємства, зокрема на його репутацію, доходи та лояльність клієнтів. Репутація компанії

безпосередньо залежить від її ставлення до екологічних, соціальних і корпоративних зобов'язань. Високий рівень СВ сприяє формуванню позитивного іміджу, що робить підприємство привабливішим як для клієнтів, так і для партнерів. Доходи компанії також зростають завдяки лояльності клієнтів, яка формується на основі довіри до бренду. Лояльні клієнти не тільки повторно звертаються до послуг підприємства, а й виступають його амбасадорами, рекомендуючи його знайомим.

Для підприємства «Теплий Дім» впровадження СВ має безпосереднє практичне значення. По-перше, реалізація соціально значущих ініціатив сприяє підвищенню іміджу компанії на ринку. Висока репутація робить підприємство більш конкурентоспроможним у галузі, привертаючи нових клієнтів та партнерів. По-друге, через орієнтацію на суспільні цінності та прозорість компанія може розширити свою клієнтську базу. Потенційні клієнти, які шукають не лише якісні послуги, а й підтримку соціально важливих проєктів, обирають такі підприємства. По-третє, СВ допомагає зміцнити партнерські відносини, адже підприємства, що дотримуються високих стандартів соціальної відповідальності, стають надійними партнерами для інших компаній, що розділяють аналогічні цінності.

Інтеграція СВ у діяльність Підприємства «Теплий Дім» забезпечує низку ключових переваг: підвищення іміджу, залучення нових клієнтів і партнерів, а також зміцнення довготривалих відносин із наявними стейкхолдерами. Крім того, соціальна відповідальність сприяє формуванню сталого розвитку компанії, зменшує ризики та забезпечує стабільність навіть у нестабільних умовах ринку. Однак для досягнення цих результатів необхідний системний підхід до реалізації соціальних ініціатив, включаючи чітке планування, моніторинг і регулярне вдосконалення впроваджених заходів.

ВИСНОВКИ

Отже, проведене дослідження підтверджує, що інтеграція принципів соціальної відповідальності є не лише актуальною вимогою сучасного бізнес-середовища, але й потужним інструментом для забезпечення сталого розвитку підприємства. Аналіз діяльності підприємства «Теплий Дім» показав, що соціальна відповідальність підприємства охоплює ключові аспекти: екологічний, соціальний і корпоративний. При цьому виявлено як сильні сторони, так і напрями для вдосконалення. Результати аналізу дали можливість оцінити поточний рівень соціальної відповідальності підприємства, а також запропонувати рекомендації для його покращення.

Здійснений аналіз якісних та кількісних показників соціальної відповідальності підприємства «Теплий Дім» дозволяє зробити висновок, що підприємство демонструє високий рівень прозорості у своїй діяльності, ефективно взаємодіє зі стейкхолдерами та дотримується базових соціальних стандартів. Водночас низькі бали за окремими показниками свідчать про необхідність посилення екологічних і соціальних ініціатив. Це стосується, зокрема, програм навчання та розвитку працівників, а також розширення соціальних проєктів, які сприятимуть залученню громадськості до діяльності підприємства.

Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про те, що запропоновані в роботі заходи з удосконалення соціальної відповідальності підприємства відповідають як потребам самого підприємства, так і очікуванням стейкхолдерів. Інтеграція програм енергозбереження, покращення умов праці, підвищення рівня інформаційної відкритості та впровадження сучасних методів управління сприятимуть не лише підвищенню іміджу компанії, але й зміцненню її конкурентних позицій на ринку. Орієнтація на соціальну відповідальність створює додаткові переваги, які можуть бути ефективно використані для залучення клієнтів, партнерів та інвесторів.

Відтак, можна впевнено стверджувати, що реалізація запропонованих заходів матиме як короткострокові, так і довгострокові позитивні наслідки. У короткостроковій перспективі це забезпечить покращення репутації підприємства, залучення нових клієнтів і зниження операційних ризиків. У довгостроковій перспективі соціальна відповідальність стане важливою складовою стратегії розвитку підприємства «Теплий Дім», сприятиме сталому зростанню доходів і дозволить зміцнити відносини з громадськістю.

Проведене дослідження дало можливість сформулювати основні висновки: соціальна відповідальність є важливим фактором для забезпечення сталого розвитку підприємства, її реалізація потребує системного підходу та врахування специфіки діяльності. Підприємство «Теплий Дім» має потенціал стати прикладом успішної інтеграції соціальної відповідальності у бізнес-практику, забезпечуючи баланс між економічними, соціальними та екологічними аспектами своєї діяльності.

Всі компанії, які реалізують стратегію корпоративної соціальної відповідальності, не лише роблять значний внесок у розвиток суспільства та екології, а й активно сприяють впровадженню демократичних і людських принципів у своїй діяльності. Це відображається у підтримці місцевих громад, створенні нових робочих місць, запровадженні інноваційних технологій і впровадженні екологічно чистих практик. Проте важливо зазначити, що впровадження соціальної відповідальності не є лише благодійною ініціативою. Воно також має позитивний матеріальний ефект для підприємства, посилюючи його конкурентоспроможність і економічну стабільність.

Реалізація принципів соціальної відповідальності дозволяє підприємствам отримувати ряд прямих і непрямих вигод. По-перше, підвищується рівень довіри до бренду, що сприяє зростанню клієнтської бази. По-друге, покращуються внутрішні процеси компанії, включаючи підвищення продуктивності працівників та зниження операційних ризиків. По-третє, соціально відповідальні ініціативи сприяють залученню інвесторів, які віддають перевагу компаніям з високим рівнем етики та прозорості. Таким

чином, соціальна відповідальність стає важливим інструментом для створення сталих конкурентних переваг.

Отже, існує значний потенційний зиск, який компанія може отримати від інтеграції принципів соціальної відповідальності у свою бізнес-практику. Це не тільки сприяє розвитку суспільства та збереженню довкілля, але й надає підприємству можливість посилити свої ринкові позиції. Для підприємства «Теплий Дім» впровадження запропонованих заходів є не лише засобом підвищення корпоративного іміджу, але й важливим кроком на шляху до довгострокового сталого розвитку. У сучасних умовах соціальна відповідальність стає невід'ємною частиною успішного бізнесу, забезпечуючи гармонійний баланс між економічними, екологічними та соціальними цілями.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА

1. Адамська І. Сучасний стан й тенденції розвитку будівельної галузі України. *Галицький економічний вісник*. 2019. № 5. С. 7–15.
2. Баранівський В.Ф., Скворцова Т.Г. Етика бізнесу: Навчальний посібник. К.: Видавець ПАЛИВОДА А.В., 2017. 200 с.
3. Балджи М.Д. Етика бізнесу: навчальний посібник К. : ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332с.
4. Бойко О. М. Сутність та завдання інноваційної політики соціального спрямування в умовах сьогодення. *Економічний вісник університету*. 2022. Вип. 54. С. 7-19.
5. Брич В.Я., Смачило І.І. Соціальна відповідальність вітчизняних підприємств. Технологічний аудит та резерви виробництва. 2014. Том 5. № 2. С. 36-39.
6. Бурлай Т. В. Новітня політика соціальної якості ЄС: корисний досвід для повоєнного відновлення України. *Економічна теорія*. 2022. № 3. С. 89-119.
7. Будівельний ринок України 2024 року. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2024/ukrainian-construction-market-in-2024>
(дата звернення 25.12.2024)
8. Галушка З. І. Феномен соціального підприємництва: поняття та перспективи розвитку в Україні. *Вісник КНУ ім. Т. Шевченка*. 2013. № 148. С. 15-17
9. Геєць В. М. До питання теорії і практики політики соціальної якості в повоєнній Україні. *Економіка України*. 2023. № 4. С. 3-22.
10. Іршак О., Коломієць О., Черепанин А. Види корпоративної соціальної відповідальності в контексті досягнення цілей сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-13>.

11. Економічна статистика. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/bud_20.htm (дата звернення 25.12.2024)
12. Кацьора О. Теоретичний аналіз соціальної відповідальності бізнесу. *Науковий журнал «Габітус». Вип. 17. Причорноморський науководослідний інститут економіки та інновацій.* 2020. С. 35-38.
13. Кацьора О. Теоретичні основи аналізу соціальних проблем. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. Вип. 86. Запоріжжя.* 2020. С. 71-76.
14. Конкурс кейсів з КСВ. URL: <https://csr-ukraine.org/projects/konkurs-keysiv-z-ksv-2/> (дата звернення: 26.12.24).
15. Коптева Г.М. Корпоративна соціальна відповідальність як інститут розвитку бізнесу. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки). Харків: НТУ «ХПІ».* 2023. № 6. С. 34-37. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2023.6.34>
16. Котлер Ф.Л., Лі Н. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства. Київ: Стандарт, 2005. 302 с.
17. Коптева Г., Козуб С. Соціальна відповідальність як сучасний принцип планування розвитку безпечного бізнесу в торгівлі. *European Cooperation.* Том 2. № 46. 2020. С 55–74.
18. Коротков Е. М. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник для бакалаврів. Харків, 2014. 354 с.
19. Корпоративна соціальна відповідальність : навч. посіб. / Укладач: М.В. Матушкіна. Старобільськ, 2017. 201 с.
20. Лопашук І. А., Лопашук В. О., Русінко А. І. Соціальна відповідальність бізнесу: сутнісно-теоретичні та програмні аспекти. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління.* 2024. № 14. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-04-04>.

21. Лункіна Т.І., Власюк І.М. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу в Україні: сучасний стан та напрями вдосконалення. *Modern Economics*. 2017. № 1. С. 24-30
22. Мороз С. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу в Україні в умовах війни. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 3. С. 231-238
23. Мурашко М.І. Концептуальні основи соціальної відповідальності бізнесу в Україні. *Демографія та соціальна економіка: Науково-економічний та суспільно-політичний журнал*. 2009. № 2. С. 114-122.
24. Офіційний сайт ПІДПРИЄМСТВА «ТЕПЛИЙ ДІМ». URL: <https://tepliy-dim.com/?ref=vidido.info/> (дата звернення 15.12.2024)
25. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. Навч. посіб. НТУУ «КПІ». 2015. 180 с.
26. Паламарчук О., Петришина С. Будівельна галузь України: стан та прогнози. *Економіка та суспільство*. 2023. № 51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-45>.
27. Політологічний енциклопедичний словник. / за ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. 2-ге вид. К, 2004. 736 с
28. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / Кол. автор.: Лазоренко О., Колишко Р., та ін. К.: Видавництво «Енергія», 2008 96 с
29. Приватне підприємство «Теплий дім». URL: <https://clarity-project.info/edr/38901342/yearly-finances> (дата звернення 15.12.2024)
30. Процюк Н. Соціальна відповідальність – перспективний фактор конкурентоспроможності підприємства. Придніпровська державна академія будівництва та архітектури. *Економіка та упр. підприємствами*. С. 162–165
31. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.] ; за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. К. : КНЕУ, 2015. 519 с.

32. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / О. О. Охріменко, Т.В. Іванова. К. : НТУУ «КПІ», Вид-во «Політехніка», 2015. 152 с.
33. Соціальна відповідальність у будівельній галузі України. URL: <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/download/3015/2851/7168> (дата звернення 25.12.2024)
34. Смачило В.В. Оцінка соціальної відповідальності будівельних підприємств. *Наукова дискусія*. №6(22), 2015 URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2015/No6/162.pdf> (дата звернення 25.12.2024)
35. Структурні зміни та виклики в будівельній індустрії України: аналіз та прогнози - серпень 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/09/02_09_24_Zvit_Strukturni_zmini_ta_vikliki_v_budivelunii--_industrii--.pdf (дата звернення 25.12.2024)
36. Сутність та значення корпоративної соціальної відповідальності. URL: https://kerivnyk.info/2023/07/sutnist-ta-znachennia-korporatyvnoi-sotsialnoi-vidpovidalnosti.html#google_vignette (дата звернення 25.12.2024)
37. Сушик І.В. Етика бізнесу: навч. посіб./ І.В. Сушик, О.Г. Сушик, Я.М. Мартинюк, В.В. Вісин. Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2019. 268 с
38. Райко Д.В. Соціальна відповідальність як інструмент управління сталим розвитком промислового підприємств. *Економіка та управління підприємствами*. 2020. 173-190 с.
39. Шаповалова Т.В. Соціальне підприємництво і фандрейзинг. К.: МФСА, 2016. 186 с. Shapovalova T.V. *Sotsialne pidpriemnytstvo i fandreizynh*. К.: MFSA, 2016. 186 s.
40. Шиманська О., Петрук Н. Нормативно-правове регулювання соціальної відповідальності бізнесу в Україні. *Економіка та суспільство* 2021. №(34). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-92>
41. ISO 26000 «Керівництво із соціальної відповідальності». URL: <http://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.htm> (дата звернення 25.12.2024)

42. 10 справді корисних ініціатив корпоративної соціальної відповідальності 2023 року. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/iniciativi-korporativnoyi-socialnoyi-vidpovidalnosti-2023-roku> (дата звернення: 22.12.24).

43. Types of Corporate Social Responsibility. URL: <https://uk.indeed.com/career-advice/career-development/types-of-corporate-social-responsibility> (accessed 21 December, 2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Експертний висновок

про ступінь оригінальності авторського твору

Назва авторського твору: «Соціальна відповідальність підприємств будівельної галузі»

Вид авторського твору: магістерська робота

(монографія, звіт НДР, дисертаційна робота, наукова стаття, тези, магістерська/бакалаврська робота)

Автор(и) авторського твору:

Лазаренко Сніжана Святославівна

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступень, вчене звання)

Обсяг авторського твору: 66 арк.

Програмно-технічні засоби перевірки, які використано при перевірці авторського твору на оригінальність: **система виявлення оригінальності роботи StrikePlagiarism**

Загальний висновок: (вказується оцінка оригінальності відповідно до п.6.3 Положення).

• академічний текст вважається оригінальним та рекомендується до друку (захисту);

Голова експертної комісії:

(підпис)

Члени експертної комісії:

(підпис)

(підпис)

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Лазаренко

Співавтор:

Назва: Лазаренко_ПТмз-23-1_1

Науковий керівник: Побігун

Підрозділ: Каф. ПІМ

Коефіцієнт подібності 1:11.5%

Коефіцієнт подібності 2:4.3%

Мікропробіли: 0

Заміна букв: 3

Інтервали: 0

Білі знаки: 0

Дата створення звіту: 2025-01-17 08:47:46.0

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

Запозичення, виявлені в роботі є законними і не є плагіатом. Рівень подібності не перевищує допустимої межі. Таким чином робота незалежна і приймається.

Запозичення не є плагіатом, але перевищено граничне значення рівня подібностей. Таким чином робота повертається на доопрацювання.

Виявлено запозичення і плагіат або навмисні текстові спотворення (маніпуляції), як передбачувані спроби укриття плагіату, які роблять роботу невідповідною вимогам законодавства (Ст. 32. ЗУ Про вищу освіту, пункт 3.1, Ст. 42. ЗУ Про освіту) та вимог НАЗЯВО (Критерій 5), а також кодексу етики і процедур. Таким чином робота не приймається.

Обґрунтування:

2025-01-17

Оксана Василик

Дата

експерт

СПИСОК

наукових та навчально-методичних праць

Лазаренко Сніжани Святославівни

№ з/п	Назва	Характер роботи	Вихідні дані	Обсяг стор.	Співавтори
Матеріали конференцій					
1	Особливості соціальної відповідальності підприємств будівельної галузі	Матеріали конференції	Економіка, фінанси, облік та право: актуальні проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць з матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 8 січня 2025 року, м. Тампере, Фінляндія.	3 с	Макаренко А. Л. Науковий керівник С.А. Побігун

Підприємство «Теплий-Дім»
м.Снятин ,Івано-Франківська область
вул.Нова 12 а

Довідка
про впровадження результатів
наукового дослідження

Видана про те, що основні результати наукової роботи ст. гр. ПТмз-23-1 Лазаренко Сніжани Святославівни на тему «Соціальна відповідальність підприємств будівельної галузі» розглянуті до впровадження у діяльність підприємства, а саме план комплексних заходів, які спрямовані на вдосконалення соціальної відповідальності підприємства. Запропоновані ініціативи охоплюють екологічні, соціальні та корпоративні напрями, забезпечуючи інтегрований підхід до впровадження КСВ. Кожен захід супроводжується відповідальними виконавцями, очікуваними результатами та термінами реалізації, що створює основу для оцінювання ефективності цих ініціатив у майбутньому.

Керуючий підприємством
«Теплий дім»

Основні екологічні та соціальні виклики у будівельній галузі

Категорія викликів	Опис викликів	Приклади соціальних ініціатив великих будівельних компаній (локальні або міжнародні)
Екологічні виклики		
Надмірне використання природних ресурсів	Будівельна галузь активно використовує сировину (пісок, цемент, дерево), що призводить до виснаження природних ресурсів.	LafargeHolcim (Швейцарія): впровадження альтернативних матеріалів для будівництва, таких як перероблений бетон та екологічно чистий цемент.
Забруднення довкілля	Викиди вуглекислого газу, забруднення повітря, ґрунтів і води через використання важкої техніки та матеріалів із високим рівнем токсичності.	Skanska (Швеція): впровадження вуглецево-нейтральних технологій будівництва; використання електротранспорту на будівельних майданчиках.
Поводження з відходами	Великий обсяг будівельних відходів, які не підлягають утилізації, завдає шкоди довкіллю.	«Київміськбуд» (Україна): переробка будівельних відходів на вторинну сировину, включаючи утилізацію металу та бетону.
Знищення природних екосистем	Будівельні проекти часто ведуть до вирубки лісів, зміни ландшафтів та порушення природних екосистем.	WAM Group (Нідерланди): участь у проектах із захисту біорізноманіття та відновлення природних ландшафтів після завершення будівництва.
Споживання енергії	Високий рівень енергоспоживання під час виробництва будівельних матеріалів і виконання робіт.	«Альтіс-Констракшн» (Україна): впровадження енергоефективних рішень, таких як сонячні батареї та автоматичні системи енергозбереження на об'єктах.
Соціальні виклики		
Недостатня безпека праці	Будівельна галузь є однією з найнебезпечніших для працівників через високий рівень травматизму.	Turner Construction (США): програми навчання з безпеки праці, встановлення сучасного захисного обладнання для працівників.
Соціальна нерівність	Недостатня увага до соціального розвитку працівників, відсутність рівних можливостей у доступі до освіти та кар'єрного росту.	«Трест Жилбуд-1» (Україна): програми навчання молодих фахівців, надання стипендій для студентів будівельних спеціальностей.
Вплив на громади	Будівництво може призводити до переселення населення, руйнування історичних об'єктів або негативного впливу на якість життя мешканців.	China State Construction (Китай): співпраця з місцевими громадами для мінімізації впливу будівельних проектів, реалізація проектів із благоустрою території.
Залучення місцевого населення	Будівельні компанії часто ігнорують можливість залучення місцевих робітників, що може викликати соціальне невдоволення.	«Будівельна компанія «УКРБУД» (Україна): створення робочих місць для місцевих мешканців у регіонах реалізації проектів, підтримка локальних ініціатив із благоустрою.
Етичні питання	Корупція, несправедливий розподіл ресурсів і низький	«Альтіс-Констракшн» (Україна): впровадження політики протидії

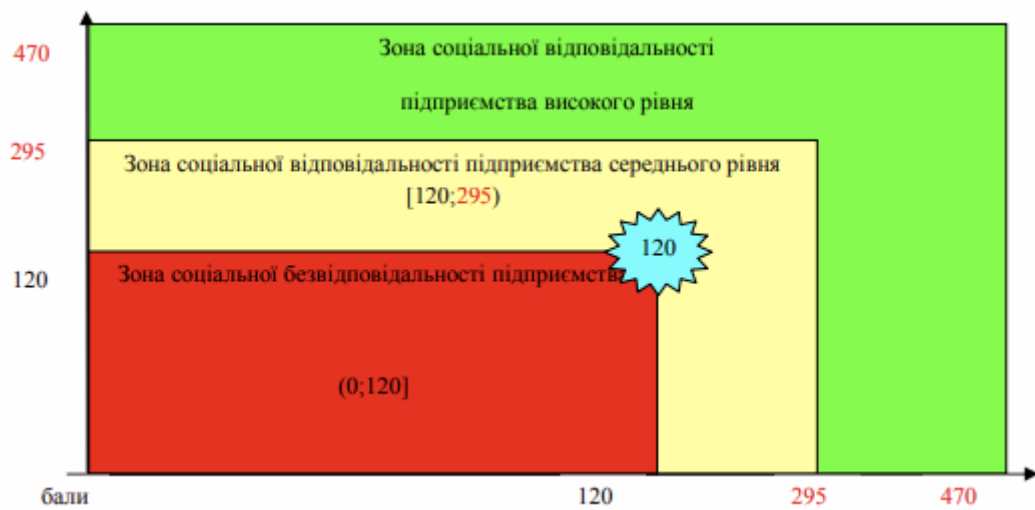
Продовження додатку Г

	рівень прозорості.	корупції та підвищення прозорості фінансової звітності.
Соціальна інфраструктура	Недостатня увага до створення соціально важливих об'єктів, таких як лікарні, школи та житло для соціально вразливих верств населення.	«Київміськбуд» (Україна): будівництво доступного житла для внутрішньо переміщених осіб та соціально незахищених категорій населення.
Освітні ініціативи	Відсутність інвестицій у навчання працівників та підвищення їх кваліфікації.	«БМК Планета-Буд» (Україна): організація регулярних тренінгів і семінарів для працівників з підвищення їх професійних навичок.

Система оціночних показників СВБП

Проблемний напрямок	Оціночні показники (кількісні/якісні)	Позначення	Критерії оцінки (К)	
Організаційне управління	Соціальний звіт на основі міжнародних стандартів	ПЯ1	1	
	Веб-сайт підприємства з інформацією соціального характеру	ПЯ2	1	
	Кількість позовів зі сторони зовнішніх стейкхолдерів	ПК1	0 або →min	
Права людини	Відношення задоволених скарг щодо порушення прав людини до поданих	ПК2	→1	
	Відношення кількості працюючих із вразливих груп до загальної кількості працівників підприємства	ПК3	→max	
	Кількість позовів щодо порушення прав людини зі сторони внутрішніх стейкхолдерів	ПК4	0 або →min	
Трудові практики	Частка прийнятих із вразливих груп до загальної кількості прийнятих на підприємство	ПК5	→max	
	Наявність колективного договору	ПЯ3	1	
	Наявність органів соціального діалогу на підприємстві	ПЯ4	1	
	Відношення кількості робочих місць, що відповідають вимогам охорони праці та техніки безпеки до загальної кількості робочих місць	ПК6	1 або →max	
	Відношення суми витрат на соціальний захист та покращення умов праці до загальної суми прибутку підприємства	ПК7	→max	
	Коефіцієнт виробничого травматизму	ПК8	0 або →min	
	Відношення суми витрат на навчання та розвиток персоналу до загальної суми операційних витрат підприємства	ПК9	→max	
	Витрати на підвищення кваліфікації, навчання, перепідготовку в розрахунку на одного працівника	ПК10	→max	
	Коефіцієнт стійкості кадрового складу	ПК11	1 або →max	
	Відношення середнього розміру заробітної плати працівників підприємства до середнього по галузі	ПК12	1 або →max	
	Частка витрат на оплату праці в собівартості продукції	ПК13	→max	
	Питома вага премій, заохочувальних та компенсаційних виплат в фонді оплати праці в розрахунку на одного працівника	ПК14	→max	
	Питома вага суми заборгованості по заробітній платі в загальній сумі заробітної плати	ПК15	0 або →min	
	Питома вага молодих спеціалістів в загальній чисельності працюючих	ПК16	→max	
	Довкілля	Частка витрат, які були виділені на організацію природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів на підприємстві, в інших операційних витратах	ПК17	→max
		Сума сплаченого екологічного податку до суми нарахованого	ПК18	1
Сума інвестицій в довгострокові екологічні проекти		ПК19	→max	
Частка екологічно безпечних технологій та матеріалів будівництва до загальної їх кількості		ПК20	1 або →max	
Залучення працівників підприємства до охорони довкілля та ресурсозберігання		ПЯ5	1	
Сумлінні ділові практики	Дотримання законодавства про добросовісну конкуренцію	ПЯ6	1	
	Пропаганда соціальної відповідальності	ПЯ7	1	
	Антикорупційна діяльність	ПЯ8	1	
	Практики відповідального залучення в політику	ПЯ9	1	
	Відношення суми сплачених податків до загальної суми нарахованих податків	ПК21	1	
	Відношення простроченої кредиторської перед діловими партнерами до загальної суми кредиторської заборгованості перед діловими партнерами	ПК22	0 або →min	
Проблеми, пов'язані із споживачами	Дотримання конфіденційності відносно споживачів	ПЯ10	1	
	Дотримання закону про добросовісну рекламу	ПЯ11	1	
	Проведення інформаційних освітніх заходів серед споживачів	ПЯ12	1	
	Кількість отриманих рекламаций та претензій від споживачів	ПК23	0 або →min	
	Питома вага продукції, що відповідає міжнародним стандартам у загальному обсязі її випуску	ПК24	1 або →max	
	Відношення ціни продукції підприємства до середньої ціни продукції по галузі	ПК25	1 або →min	
	Питома вага продукції, що супроводжується сервісними послугами у загальному обсязі її випуску	ПК26	1 або →max	
Участь в житті спільнот та їх розвиток	Відношення кількості новостворених робочих місць до загальної чисельності робочих місць підприємства	ПК27	→max	
	Відношення чисельності прийнятих після навчального закладу до загальної чисельності прийнятих на роботу	ПК28	1 або →max	
	Частка витрат на проведення соціальних програм спільно із громадськими організаціями в чистому прибутку підприємства	ПК29	→max	
	Частка витрат на проведення соціальних програм спільно із органами місцевої влади в чистому прибутку підприємства	ПК30	→max	
	Питома вага соціальних інвестицій у розвиток територій присутності в чистому прибутку підприємства	ПК31	→max	
	Питома вага коштів, які були виділені на участь у благодійних акціях та проектах, у чистому прибутку підприємства	ПК32	→max	
	Питома вага інвестицій на розвиток науки, освіти та технологій в загальній сумі інвестицій підприємства	ПК33	1 або →max	
	Витрати на охорону здоров'я в розрахунку на одного працюючого	ПК34	→max	
	Питома вага обсягів соціального житла в загальному обсязі збудованого житла	ПК35	→max	

Зони соціальної відповідальності будівельного підприємства

Бібліографічна довідка

Тема магістерської роботи: Соціальна відповідальність підприємств будівельної галузі

Обсяг пояснювальної записки 66 аркушів.

Кількість рисунків: 3.

Кількість таблиць: 12.

Графічний матеріал (слайди, плакати) 9 шт.

Додатків 8 шт. на 15 аркушах.

”

” _____ 2025р.